

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tilinpäätösanalyysi: case Yritys X

Metsovuori, Matti

2015 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Tilinpäätösanalyysi: case Yritys X

Matti Metsovuori
Liiketalous
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2015

Metsovuori, Matti

Tilinpäätösanalyysi: case Yritys X

Vuosi 2015 Sivumäärä 70

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää Etelä-Suomessa toimivan kuljetusalan yrityksen taloudellinen tilanne tilinpäätösanalyysin avulla. Työssä verrattiin yrityksen taloudellisia tunnuslukuja toimialan lukemiin sekä Yritystutkimus ry:n määrittämiin ohjearvoihin. Opinnäytetyössä tarkasteltiin myös yrityksen kehitystä ja arvioitiin sen tulevaisuuden näkymiä. Tutkimuksen aiheistona käytettiin toimeksiantajayrityksen tilinpäätöksiä vuosilta 2010-2013.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään tilinpäätöksen perusteita sekä tilinpäätösanalyysin sisältöä, vaiheita ja käyttäjiä. Teoriaosuudessa käsitellään myös muun muassa tilinpäätösanalyysia varten tehtäviä oikaisuja sekä tunnuslukuanalyysiä. Tunnuslukuanalyysin yhteydessä selvitetään, miten yrityksen taloudellista asemaa mittaavat tunnusluvut lasketaan, ja mitä eri arvoista voidaan päätellä. Työn tietoperusta pohjautuu alan kirjallisuuteen. Yrityksen taloudellisen tilanteen analysoimiseksi laskettiin kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden tunnuslukuja. Laskettuja tunnuslukuja käytettiin myös toimialavertailussa, jossa niitä verrattiin Tilastokeskuksen ja Asiakastiedon julkaisemiin tilinpäätöstietoihin. Kehitystä pyrittiin puolestaan arvioimaan trendianalyysin avulla, ja lisäksi yritykselle laadittiin prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Tilinpäätösanalyysin tunnusluvut ja kuvaajat on laadittu Excel- taulukkolaskentaohjelmalla.

Tutkimuksessa selvisi, että toimeksiantajayrityksen maksuvalmius sekä vakavaraisuus ovat hyvällä tasolla. Kannattavuudessa olisi sen sijaan tilinpäätösanalyysin perusteella kehitettävää. Toimialavertailussa selvisi, että tarkasteltavan yrityksen tunnusluvut asettuvat keskimäärin noin mediaanin kohdalle. Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin nähden parannettavaa jäi vain kannattavuuden osalta. Vuonna 2008 alkaneen taantuman vaikutukset näkyivät vielä vuoden 2010 tuloksessa, joka jäi tappiolliseksi. Vuosi 2012 oli sen sijaan poikkeuksellisen hyvä. Tilinpäätösanalyysin pohjalta voidaan arvioida, että toimeksiantajayritys pystyy kasvamaan maltillisesti joka vuosi. Yritys pystyy myös selviytymään suhdannevaihteluista hyvän maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden ansiosta.

Asiasanat tilinpäätösanalyysi, tunnuslukuanalyysi, trendianalyysi, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus

Metsovuori, Matti

An analysis of financial statements: a case study of Company X

Year	2015	Pages	70
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to clarify the financial situation of a transport company, which operates in southern Finland, with the help of a financial statement analysis. The objective was also to compare the financial ratios of the company to those typical of the industry and the base values set by Committee for Corporate Analysis (Yritystutkimus ry). The aim was also to evaluate the development of the company and assess its future prospects. The financial statement analysis covers the period between 2010 and 2013.

The theoretical section of this thesis examines the basic elements of the financial statement as well as the contents, stages and users of the financial statement analysis. The theoretical chapter also deals with, among other things, the rectification of financial statement and different types of financial statement analysis. The theoretical section is based on the relevant literature. The company's financial situation was analyzed by calculating the financial ratios of profitability, liquidity and solvency. The calculated financial ratios were also used in industry comparisons where they are compared to information about statements published by Statistics Finland (Tilastokeskus) and Asiakastieto Oy. The development of the company was evaluated with the help of a trend analysis. The thesis report also provides a percentage scale financial statement made for the company. All the financial ratios and indicators used in this thesis were calculated using Excel spreadsheet software.

The analysis revealed that the company's liquidity and solvency were good, but the company needs to develop its profitability. The industry comparison revealed that the company's financial ratios were mostly close to median position. Compared to the base values set by Committee for Corporate Analysis, the company's ratios were good except for a few ratios of profitability. The effects of the recession which began in 2008 were still evident in the results of 2010. 2012, however, was exceptionally good. Based on the analysis of financial statement it can be estimated that the company is able to grow moderately each year. The company will also be able to cope with economic fluctuations in the future because of its good liquidity and solvency.

Keywords Financial statement analysis, financial ratio analysis, profitability, liquidity, solvency

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tilinpäätös	7
2.1	Tuloslaskelma	7
2.2	Tase.....	9
2.2.1	Vastaavaa	9
2.2.2	Vastattavaa.....	11
2.3	Rahoituslaskelma	12
2.4	Liitetiedot	13
3	Tilinpäätösanalyysi.....	14
3.1	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	14
3.2	Tilinpäätösanalyysin vaiheet	15
3.3	Tilinpäätöksen oikaisu.....	16
3.3.1	Tuloslaskelman oikaisu	16
3.3.2	Taseen oikaisu	20
3.4	Kassavirtalaskelma	26
3.5	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös	26
3.6	Trendianalyysi	27
4	Tunnuslukuanalyysi	28
4.1	Kannattavuus.....	28
4.2	Maksuvalmius	31
4.3	Vakavaraisuus	33
4.4	Muut tunnusluvut.....	35
5	Kohdeyrityksen tilinpäätösanalyysi	36
5.1	Kohdeyrityksen esittely	36
5.2	Kohdeyrityksen tunnuslukuanalyysi	37
5.2.1	Kannattavuuden tunnusluvut.....	37
5.2.2	Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	41
5.2.3	Vakavaraisuuden tunnusluvut	43
5.2.4	Muut tunnusluvut.....	45
5.3	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös	46
5.4	Trendianalyysi	48
6	Johtopäätökset ja yhteenveto	50
	Kuviot	54
	Taulukot	55
	Liitteet.....	56

1 Johdanto

Jotta yrityksen toimintaa pystytään kehittämään tarpeeksi tehokkaasti, täytyy sen johdon olla riittävän tietoinen yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Pelkän tilinpäätöksen avulla voidaan kertoa jotain yrityksen taloudellisesta asemasta, mutta tarkempia johtopäätöksiä varten on tehtävä tilinpäätösanalyysi. Tilinpäätösanalyysin avulla pyritään luomaan yritykselle selkeä ja kattava kokonaiskuva paitsi sen taloudellisesta asemasta, myös sen kehityksen suunnasta. Tilinpäätösanalyysistä saatavien tietojen ja tunnuslukujen avulla on mahdollista tarkastella yrityksen kehitystä usean vuoden ajalta ja verrata tunnuslukuja esimerkiksi muihin saman toimialan yrityksiin. Tilinpäätösanalyysistä saatavat tiedot toimivat päätöksenteon tukena, sekä auttavat yrityksen johtoa kehittämään toimintaa ja varmistamaan kilpailukyvyyn säilymisen.

Opinnäytetyö tehdään kuljetusalan yritykselle, josta käytetään työssä nimeä Yritys X. Yrityksen toimialana on muu kuljetusvälitys, ja sen toimintaan kuuluu erilaisten kuljetusten välittäminen. Opinnäytetyön keskeisimpänä tavoitteena on selvittää millainen on yrityksen taloudellinen tilanne. Työn tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen, eli laadullinen, ja siinä perehdytään yrityksen kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuihin. Lisäksi analysoidaan myös muita tunnuslukuja, joilla voidaan mitata liiketoiminnan tehokkuutta ja kokoa. Osana tutkimusta tehdään myös trendianalyysi, jonka avulla voidaan analysoida yrityksen kehitystä tarkemmin. Tarkastelun kohteeksi on valittu neljä edellistä tilikautta, vuosilta 2010 - 2013. Taloudellisen tilanteen selvittämiseksi laskettuja tunnuslukuja verrataan Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin sekä toimialan mediaaneihin ja ylä- ja alakvartiileihin. Työn tavoitteena on myös selvittää, millaiset ovat yrityksen tulevien vuosien näkymät.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Miten yrityksen taloudellinen tilanne on kehittynyt vuosina 2010 - 2013?
- Millainen on yrityksen taloudellinen asema verrattuna toimialaan?
- Millaiset ovat yrityksen tulevaisuuden näkymät?

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu alan kirjallisuuteen ja kirjanpitolakiin. Työn teoriaosuudessa käsitellään tilinpäätöksen perusteet, sekä paneudutaan tilinpäätösanalyysin sisältöön, vaiheisiin ja käyttäjiin. Työn tutkimusosuudessa suoritetaan tilinpäätösanalyysi, joka sisältää tunnuslukuanalyysin, tilinpäätöksen prosenttilukumuodossa sekä trendianalyysin. Analyysien avulla selvitetään yrityksen taloudellinen tilanne sekä kehityksen suunta. Analyysin määrittämiseksi käytetään Yritys X:n vuosien 2010 - 2013 tilinpäätöksiä, ja tunnuslukujen laskemisen apuna toimii Excel-taulukkolaskentaohjelma. Toimialan tunnuslukuina käytetään Tilastokeskuksen julkaisemia tilinpäätöstietoja sekä Asiakastiedon Voitto+-ohjelman tilinpäätöstietoja.

2 Tilinpäätös

Tilinpäätös on keskeinen tiedonlähde niin yrityksessä työskenteleville kuin ulkoisille sidosryhmillekin. Tilinpäätös kiinnostaa eritoten yrityksen johtoa ja omistajia, mutta myös sijoittajia, rahoittajia ja työntekijöitä, joiden palkkio on osaksi riippuvainen yhdestä tai useammasta tilinpäätöksen tunnusluvusta. Tilinpäätöksen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Salmi 2012, 26.)

Yrityksen tulos voitaisiin periaatteessa laskea sen koko toiminta-ajalta. Tällöin yrityksen toiminnan aikana saaduista tuloista vähennettäisiin toiminnan aiheuttamat menot. Saatua tulosta kutsuttaisiin totaalitulokseksi. Totaalituloksesta ei voi kuitenkaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen kehityksestä, eivätkä tulokset ole vertailukelpoisia, ellei vertailtavia yrityksiä ole perustettu täsmälleen samana päivänä. Tämän takia yritysten toimintaa arvioidaan säännöllisissä jaksoissa, joita kutsutaan tilikausiksi. (Salmi 2012, 24-25.) Tilikausi on pääsääntöisesti 12 kuukauden mittainen ja usein kalenterivuosi. Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävällä ammattiharjoittajalla tilikausi voi kuitenkin olla myös muu 12 kuukauden mittainen jakso. Poikkeustapauksissa, kuten esimerkiksi silloin, kun toiminta aloitetaan, lopetetaan tai tilinpäätöksen ajankohtaa muutetaan, voi tilikausi olla pidempi tai lyhempi kuin 12 kuukautta, kuitenkin olleen enintään 18 kuukauden mittainen. (KPL 1 luku 4 §; KPL 7 luku 3 §.)

Jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on toiminnastaan kirjanpitovelvollinen (Salmi 2012, 23). Kirjanpitolaki (1336/1997) ja kirjanpitoasetus (1339/1997) säätelevät tilinpäätöksen laatimista. Tilinpäätös on laadittava kahden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja sen on sisällettävä päättyneeltä ja edelliseltä tilikaudelta tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma sekä tilinpäätöksen liitetiedot. Rahoituslaskelma on laadittava kuitenkin vain siinä tapauksessa, että kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö, suuri yksityinen osakeyhtiö tai osuuskunta. Tilinpäätökseen on myös liitettävä toimintakertomus, jonka tehtävänä on antaa tietoja muun muassa yrityksen tulevaisuudennäkymistä ja kehityksestä. Kirjanpitolaki ei edellytä toimintakertomusta pieneltä kirjanpitovelvolliselta, mutta osakeyhtiölaki (624/2006) vaatii toimintakertomuksen kaikilta osakeyhtiöiltä koosta riippumatta. Ollakseen pieni kirjanpitovelvollinen, ainoastaan yksi seuraavista kriteereistä on saanut ylittyä sekä kyseessä olevalla että edellisellä tilikaudella: yrityksen liikevaihto on 7,3 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on 3,65 miljoonaa euroa tai henkilöstö on 50 henkilöä. (Salmi 2012, 26; KPL 7 luku 3 §.)

2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma kuvaa yrityksen tilikauden tuloksen muodostumista, ja sen tarkoituksena on selvittää tilikauden tulos. Tuloslaskelma muodostuu yksinkertaistetusti siten, että liikevaih-

dosta vähennetään kaikki toiminnan kulut, ja lopuksi tuloslaskelman viimeiseltä riviltä selviää tilikauden voitto tai tappio. Mahdollinen voitto voidaan jakaa omistajille osinkoina tai se voidaan investoida yrityksen toimintaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 17-18.) Tuloslaskelman esittämisessä on kaksi vaihtoehtoa, kululajipohjainen tai toimintokohtainen. Näistä kululajipohjainen on huomattavasti yleisempi, sillä se sisältää yksityiskohtaisempaa tietoa yrityksen tilikauden tuloksen muodostumisesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 28, 38.) Toimintokohtaista tuloslaskelmaa käyttävät Suomessa lähinnä suuret kansainväliset yritykset (Salmi 2012, 47). Aiemman lainsäädännön mukaan Suomessa oli käytössä vain kululajipohjainen esittämismuoto, mikä myös osin selittää sen suosiota (Niskanen & Niskanen 2003, 38).

Kululajipohjainen ja toimintokohtainen tuloslaskelma eroavat vain liikevoiton yläpuoliselta osaltaan, joten ne ovat täysin samanlaisia liikevoitosta lähtien. Vertailukelpoisia ne ovat kuitenkin ainoastaan liikevaihto- ja liikevoitto-riveiltään. (Salmi 2012, 63.) Kululajipohjaisessa tuloslaskelmassa tilikauden kulut vähennetään liikevaihdosta ja muista tuotoista kululajien mukaisessa järjestyksessä. Kululajeja ovat materiaalit ja palvelut, henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut. Näiden vähennyksien jälkeen on selvitetty liiketulos. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa liikevaihdosta vähennetään ensin hankinnan ja valmistuksen kustannukset, jonka jälkeen päädytään bruttokatteeseen. Bruttokatteesta vähennetään myynnin ja markkinoinnin kulut, hallinnon kulut, siihen lisätään liiketoiminnan muut tuotot, ja siitä vähennetään liiketoiminnan muut kulut. Näin saadaan selville toimintokohtaisen tuloslaskelman liiketulos. (Niskanen & Niskanen 2003, 28.) Poistot sisällytetään eri toimintojen kuluihin, joten niitä ei määritellä erikseen. Kululajipohjaisen ja toimintokohtaisen tuloslaskelman eroavaisuudet liikevaihdon ja liikevoiton välillä on eritelty taulukossa 1. (Niskanen & Niskanen 2003, 37-38.)

Kululajikohtainen tuloslaskelma	Toimintokohtainen tuloslaskelma
Liikevaihto	Liikevaihto
Liiketoiminnan muut tuotot	Hankinnan ja valmistuksen kulut
Materiaalit ja palvelut	Bruttokate
Henkilöstökulut	Myynnin ja markkinoinnin kulut
Poistot ja arvonalentumiset	Hallinnon kulut
Liiketoiminnan muut kulut	Liiketoiminnan muut tuotot
	Liiketoiminnan muut kulut

Liikevoitto	Liikevoitto
-------------	-------------

Taulukko 1: Kululajikohtaisen ja toimintokohtaisen tuloslaskelman erot

Liiketulos on yksi tuloslaskelman tärkeimmistä riveistä, sillä se kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ottamatta huomioon sen pääomarakennetta. Liiketulos kertoo siis liiketoiminnan tuloksen ilman verojen, rahoituskulujen tai satunnaisten erien vaikutuksia. Kun liiketuloksesta vähennetään rahoituskulut ja siihen lisätään rahoitustuotot, saadaan selville tulos ennen satunnaisia eriä. Sitä pidetään viimeisenä vertailukelpoisena tuloslaskelman rivinä vertailtaessa eri vuosia ja eri yrityksiä. Tulos ennen satunnaisia eriä -rivin jälkeen tulevat satunnaiset erät. Ne ovat eriä, jotka eivät liity säännölliseen liiketoimintaan, ja jotka perustuvat tavanomaisista poikkeaviin tai kertaluontoisiin liiketapahtumiin. Esimerkiksi konsernin sisäiset rahansiirrot eli konserniavustukset merkitään satunnaisiin eriin. Satunnaisten erien jälkeen saadaan selville tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja. Lukeman vertailukelpoisuus on heikko, sillä se sisältää satunnaiset erät. Kun siitä vähennetään tilinpäätössiirrot, joihin kuuluu muun muassa poistoeron muutos, tuloverot ja muut välittömät verot, saadaan selville tilikauden voitto tai tappio. Tämä rivi kertoo sen jäljelle jäävän summan, joka saadaan kun huomioidaan kaikki tilikauden kulut ja menot. Tilikauden tulos -erä näkyy myös taseen vastaavaa-puolella oman pääoman muutoksena. (Salmi 2012, 55-61.)

2.2 Tase

Siinä missä tuloslaskelmaa tehdessä on kaksi mahdollista toteutustapaa, niin kaikkien kirjanpitovelvollisten on tehtävä tase yhdenmukaisesti. Ainoastaan pienellä kirjanpitovelvollisella on oikeus tehdä tase lyhennyksessä muodossa. Taseen tehtävänä on antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen taloudellisesta asemasta. Tase jakautuu kahteen osaan, jotka ovat vastaavaa ja vastattavaa. Vastaavaa-puolen tarkoituksena on osoittaa, mistä yrityksen omaisuus koostuu, kun taas vastattavaa-puolelta käy ilmi, miten yrityksen toiminta on rahoitettu. (Salmi 2012, 63.) Taseen tekemisessä on pientä liikkumavaraa sen suhteen, esitetäänkö jotkut asiat taseessa vai taseen liitetiedoissa. Kumpaa tahansa menettelytapaa käytetään, on siinä syytä pysyä tilikaudesta toiseen, tai muuten taseen kehitystä ei voida vertailla edellisiin tilikausiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 38.)

2.2.1 Vastaavaa

Taseen vastaavaa-puoli voidaan jakaa kahteen pääryhmään, pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin, omaisuuden käyttötarkoituksen mukaan. Pysyviin vastaaviin kirjataan se omaisuus, jonka on tarkoitus tehdä tuottoa jatkuvasti useana tilikautena. Vaihtuviin vastaaviin kirjataan puoles-

taan se omaisuus, jonka on tarkoitus tuottaa tuloa vain kyseisellä tilikaudella. Ero pysyvien ja vaihtuvien vastaavien välillä on joskus häilyvä, sillä esimerkiksi myyntisaamiset voivat muuttua lyhytaikaisesta pitkäaikaiseksi ostajan maksuvaikeuksien vuoksi. (Salmi 2012, 63.)

Pysyvät vastaavat voidaan jakaa kolmeen pääryhmään, jotka ovat aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Aineettomat hyödykkeet ovat ei-materiaalisia hyödykkeitä, joita on usein hyvin vaikea irroittaa liiketoiminnasta tai myydä. Aineettomat hyödykkeet jaotellaan kehittämismenoihin, aineettomiin oikeuksiin, liikearvoon, muihin pitkävaikutteisiihin menoihin sekä ennakkomaksuihin. Esimerkkejä tällaisista ovat kehittämismenot tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen, atk-ohjelmien käyttölisenssit ja yrityksen liikearvo, eli kauppahinnan ja netto-omaisuuden erotus. Jotta aineeton hyödyke voidaan merkitä taseeseen, on siihen kohdistuttava dokumentoitavissa olevia tulevaisuuden tuotto-odotuksia. Aineettomien hyödykkeiden kirjaamisessa on syytä noudattaa erityistä varovaisuutta. (Salmi 2012, 64-66.)

Aineelliset hyödykkeet ovat materiaalista omaisuutta, johon liittyy tulevaisuuden tuotto-odotuksia. Aineelliset hyödykkeet jaotellaan maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin ja rakennelmiin, koneisiin ja kalustoon, muihin aineellisiin hyödykkeisiin sekä ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin (Salmi 2012, 64). Taseeseen merkitään omaisuudesta vielä poistamatta oleva osa. Maa- ja vesialueet eivät kuitenkaan periaatteessa kulu, joten niistä ei tehdä poistoja, kuten ei myöskään ennakkomaksuista, jotka ovat tilinpäätöshetkellä käyttöönottamatta olevia pitkäkestoisia hyödykkeitä. (Salmi 2012, 66-67.)

Sijoitukset tarkoittavat sellaisia sijoituksia, joiden oletetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Niihin luetaan osuudet saman konsernin yrityksissä, saamiset saman konsernin yrityksiltä, osuudet omistusyhteyserityksissä, saamiset omistusyhteyserityksiltä, muut osakkeet ja osuudet sekä muut saamiset (Salmi 2012, 64). Sijoitukset eroavat lyhytaikaista arvopaperisijoituksista siten, että niiden on tarkoitus tuottaa pidemmän ajan kuluessa ja niihin liittyy usein liiketoimintaintressi. Esimerkkejä sijoituksista ovat sijoitusrahasto-osuudet, pitkäaikaiset myyntisaamiset sekä pääomalainasijoitukset. Sijoituksiin ei kohdisteta poistoja, sillä niille ei ole määritelty tulo-odotuksia. (Salmi 2012, 67.)

Vaihtuvat vastaavat voidaan jakaa neljään pääryhmään, jotka ovat vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset (Salmi 2012, 64). Vaihto-omaisuus tarkoittaa kaikkia niitä varastoja, jotka sisältävät sellaisenaan tai jalostettuna myytäväksi tarkoitettuja hyödykkeitä. Nämä jaotellaan aineisiin ja tarvikkeisiin, keskeneräisiin tuotteisiin, valmiisiin tuotteisiin, muuhun vaihto-omaisuuteen ja ennakkomaksuihin. Varaston arvostaminen on tarkasti säädelty, koska sillä on merkittävä vaikutus tilikauden tulokseen. Vaihto-omaisuus arvostetaan kirjanpitolautakunnan suositusten mukaisesti alimpaan arvoon kolmesta

seuraavasta: alkuperäinen hankintameno, tilinpäätöspäivän todennäköinen jälleenhankintahinta tai tilinpäätöspäivän todennäköinen myyntihinta. Alimpaan arvoon arvostamisen tarkoituksena on estää väärän tuloksen näyttäminen, joka saattaisi pahimmassa tapauksessa johtaa liian suureen tilikauden tulokseen, ja voitonmaksuun tulosta, jota ei ole saatu oikeasti aikaan. Vaihto-omaisuutta eri tavoilla laskevat yritykset eivät ole keskenään vertailukelpoisia. (Salmi 2014, 68-70.)

Vaihtuvien vastaavien saatavat tarkoittavat saatavia, joista odotetaan saatavan tuottoa kyseisellä tilikaudella. Ne voivat olla joko lyhytaikaisia, eli sellaisia, jotka maksetaan kun enintään 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöshetkestä, tai pitkäaikaisia. Sekä lyhyt- että pitkäaikaiset saamiset jaotellaan edellen seitsemään ryhmään. Ensimmäisenä tulevat myyntisaamiset, jotka ovat yleisiä myynnistä syntyviä saamia asiakkailta. Sen jälkeen esitellään saamiset saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisy yrityksiltä, jotka voivat sisältää esimerkiksi konsernin sisäisiä myynti- tai lainasaamia. Näiden jälkeen esitellään lyhytaikaiset lainasaamiset, jotka kohdistuvat muihin kuin edellä mainittuihin velallisiin, sekä muut saamiset, joita voivat olla esimerkiksi pitkät pankkitalletukset. Tämän jälkeen esitetään osakeantisaamiset, joihin kuuluvat maksamatta olevat osakkeet, ja siirtosaamiset, joita ovat esimerkiksi tulevalle tilikaudelle kuuluvat vuokra- tai korkotulot, jotka on maksettu etukäteen. Vaihtuvien vastaavien saamisilla on tärkeä yhteys yrityksen maksuvalmiuteen, sillä ne edustavat nopeasti rahaksi muuttuvaa omaisuutta. Saamisiin liittyy kuitenkin myös luottotappioriski, sillä maksu on varma vasta silloin kun raha on kassassa tai pankkitilillä. (Salmi 2012, 70-71.)

Taseen vastaavaa-puolen kaksi viimeistä erää ovat rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Rahoitusarvopapeihin merkitään lyhytaikaiset, tilapäiset arvopaperit, joihin yritys on sijoittanut kassavirtojaan. Ne ryhmitellään edelleen kolmeen ryhmään, osuuksiin saman konsernin yrityksissä, muihin osakkeisiin ja osuuksiin sekä muihin arvopapereihin. Rahat ja pankkisaamiset ovat kassavaroja ja käteisluontoisten pankkitilien saldoja. (Salmi 2012 64, 71-72.)

2.2.2 Vastattavaa

Taseen vastattavaa-puolelta selviää, miten yrityksen liiketoiminta on rahoitettu. Vastattavaa-puoli jakaantuu omaan ja vieraaseen pääomaan, ja siinä esitetään myös mahdolliset tilinpäätössiirtojen kertymät sekä pakolliset varaukset. Oma pääoma sisältää osakepääoman, erilaisia rahastoja sekä kertyneet voittovarot. Osakepääomalla tarkoitetaan omistajien yritykseen sijoittamia varoja. Erilaisiin rahastoihin kuuluvat muun muassa ylikurssirahasto ja arvonkorotusrahasto. Ylikurssirahastoon merkitään osakeannissa osakkeiden nimellisarvon ylittävä osa. Arvonkorotusrahastoon merkitään pysyvien vastaavien maa- ja vesialueiden sekä arvopapereiden arvonkorotukset, jos niiden arvo on selvästi suurempi kuin hankintahinta. Kertyneet voittova-

rat sisältävät edellisten tilikausien voitot sekä kyseisen tilikauden voiton. Edellisten tilikausien voitto kertoo, kuinka paljon yritykselle on jäänyt voittoja sen jälkeen, kun osingot on jaettu ja edellisten tilikausien mahdolliset tappiot on vähennetty. Oma pääoma voi sisältää myös pääomalainoja. Pääomalainat ovat välirahoitusinstrumentteja, joita käytetään riskirahoituksessa. Pääomalainat ovat etuoikeudettomia, eli konkurssin sattuessa lainan asema on kaikkia muita huonompi. Pääomalainasta voidaan maksaa lyhennyksiä tai korkoa ainoastaan silloin, kun vastaavaa määrää ei voida käyttää voitonjakoon muuten.

(Niskanen & Niskanen 2003, 46-49.)

Tilinpäätössiirtojen kertymä jaetaan kahteen osaan, poistoeroon ja vapaaehtoihin varauksiin. Poistoerolla tarkoitetaan niitä eriä, jotka syntyvät kun verotuksessa tehdyt poistot ylittävät kirjanpidossa tehdyt suunnitelman mukaiset poistot. Vapaaehtoiset varaukset ovat verotettavan tuloksen järjestelyeriä, joita tehdään verotuksellisista syistä. Pakollisiin varauksiin kuuluvat eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Niillä tarkoitetaan sellaisia menoeriä, joiden tarkkaa summaa tai toteutumisaikajakoja ei ole selvillä. Jotta erä voidaan kirjata pakolliseksi varaukseksi, on sen oltava todennäköinen ja sen suuruus on voitava arvioida. Jos sekä toteutumisaikajako että tarkka summa on tiedossa, on kyse siirtovelasta. (Salmi 2012, 79-80.)

Taseen vieras pääoma jaetaan pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin. Pitkäaikaisilla veloilla tarkoitetaan sellaisia velkoja, jotka erääntyvät yli vuoden kuluttua tilinpäätöshetkestä. Lyhytaikaisia velkoja ovat kaikki tätä ennen erääntyvät velat. Pitkäaikaisten velkojen osuus, joka erääntyy maksettavaksi seuraavan vuoden aikana, kirjataan myös lyhytaikaiseksi velaksi. Liitetiedoissa vieraasta pääomasta eritellään lisäksi erittäin pitkäaikainen vieras pääoma, jolla tarkoitetaan yli viiden vuoden kuluttua erääntyviä velkoja. Vieras pääoma koostuu joukko- ja vaihtovelkakirjalainoista, lainoista rahoituslaitoksilta, eläkelainoista, saaduista ennakoista, ostovelvoista, rahoitusvekseleistä, veloista saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyksiyksille, muista veloista sekä siirtovelvoista. Vieras pääoma eroaa omasta pääomasta siten, että se on maksettava takaisin. Vieras pääoma on kuitenkin yritykselle välttämätöntä, jos se haluaa laajentaa rahoituksellisia mahdollisuuksiaan. Vieraaseen pääomaan kohdistuu lisäksi pienempi tuottovaatimus, sillä siihen ei liity rahoittajan näkökulmasta yhtä suurta tuoton ja pääoman menetyksriskiä kuin omaan pääomaan. Suurempi riski sisältää aina korkeamman tuottovaatimuksen. (Salmi 2012, 81-82.)

2.3 Rahoituslaskelma

Kirjanpitovelvollisen on sisällytettävä tilinpäätökseensä rahoituslaskelma, mikäli se on julkinen osakeyhtiö tai jos se on edellisellä ja kyseisellä tilikaudella ylittänyt vähintään kaksi seuraavista rajoista: liikevaihto on 7,3 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on 3,65 miljoonaa

euroa tai yrityksen palveluksessa on 50 henkeä. (KPL 3 luku 1 §.) Rahoituslaskelma mittaa kassaan sisään tulevien maksujen ja kassasta lähtevien maksujen nettorahavirran. Se esittää kassan muutoksen, eli nettokassavirran, joka on määrä, jolla yrityksen rahavarat ovat muuttuneet tilikauden aikana. Rahoituslaskelma siis kertoo, mistä yritys saa rahaa, ja mihin se sitä käyttää. (Seppänen 2011, 53.) Rahoituslaskelma ei kuitenkaan mittaa saatuja tai tehtyjä maksuja, joissa maksuväline on ollut muu kuin raha. Laskelma ei siis ota huomioon esimerkiksi osakkeilla tai velkakirjoilla rahoitettuja investointeja. (Seppänen 2011, 56.)

Rahoituslaskelma muodostuu kolmesta yrityksen keskeisiä toimintoja mittaavasta osasta, jotka ovat liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta. Näiden kolmen rahavirran summa muodostaa rahoituslaskelman viimeisen rivin, joka kertoo rahavarojen muutoksen tilikauden aikana. (Seppänen 2011, 53.) Liiketoiminnan rahavirralla tarkoitetaan liiketoiminnan kassaan maksujen ja kassasta maksujen erotusta, joka kertoo kuinka paljon yritys teki rahaa liiketoiminnallaan. Investointien rahavirta esittää pitkäaikaisten investointien ja pitkä- ja lyhytaikaisten sijoitustoiminnaksi katsottavien rahavirtojen kassasta maksut ja kassaan maksut. Rahoituksen rahavirta kertoo nostettujen ja maksettujen rahoitusvälineiden muutoksen, joka sisältää lainojen muutoksen, osakepääoman lisäykset ja maksetut osingot. Kassan muutos saadaan siis kolmen edellä mainitun rahavirran yhteenlasketusta summasta. (Seppänen 2011, 53-55.)

2.4 Liitetiedot

Liitetiedot ovat olennainen osa tilinpäätöstä siinä missä tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelmakin. Liitetiedoista tulee selvittää oikea ja riittävä kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Liitetiedoista on myös ilmevä selvitys, jos yritys on poikennut yleisestä tilinpäätösperiaatteesta. Pienillä yrityksillä on suppeammat liitetietovaatimukset. (Salmi 2012, 84.)

Liitetietoina on annettava muun muassa tuloslaskelman ja taseen liitetiedot. Tuloslaskelman liitetietoihin kuuluvat esimerkiksi liikevaihdon jakaantuminen toimialoittain ja markkina-alueittain sekä liiketoiminnan muiden tuottojen erittely. Tärkeimpiä taseen liitetietoja ovat selvitykset aineettomien hyödykkeiden poisto- ja aktivointiperusteista ja oman pääoman muutokset, joista käy ilmi muun muassa voitonjako, ja se, miten mahdolliset tappiot on katettu. Muita tärkeitä liitetietoja ovat tuloveroja, vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat tiedot sekä riittävät tiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä. Varsinkin pienten yritysten kohdalla on kiinnitettävä huomiota henkilöstökuluihin ja henkilöstön määrään, sillä omistaja voi verotuksellisista syistä nostaa tulonsa muutenkin kuin palkkana. Liitetiedoissa on niin ikään selvitettävä yrityksen omistukset muissa yrityksissä sekä konserniin kuuluvat muut kirjanpito-

velvolliset. Yksittäisen konserniin kuuluvan yrityksen tarkastelu saattaa johtaa harhaan, sillä tuloksen ja varallisuuden siirtely on helppoa konsernin sisällä. (Salmi 2012, 84-87.)

3 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan sellaista analyysiä, jossa yrityksen taloudellisen menestyksen osatekijöitä ja niiden kehitystä tarkastellaan kattavasti useiden eri tunnuslukujen ja muiden menetelmien avulla. Toisin kuin tunnuslukuanalyysissä, joka on analyysimuodoista suppein, tilinpäätösanalyysissä pyritään pelkkien tunnuslukujen lisäksi arvioimaan myös niihin vaikuttaneita tekijöitä. Tällöin voidaan arvioida, ovatko joidenkin tunnuslukujen saamat hyvät tai huonot arvot satunnaisia, vai kertovatko ne pidemmän aikavälin muutoksesta. Kaikkia taustalla olevia tekijöitä on kuitenkin lähes mahdotonta saada selville, sillä usein tilinpäätösanalyysin tekijänä toimii yrityksen ulkopuolinen henkilö, jolla ei ole yksityiskohtaisia tietoja yrityksen liiketoimintaan vaikuttavista tekijöistä. Tilinpäätösanalyysi istuu laajuudeltaan tunnuslukuanalyysin ja yritystutkimuksen välimaastoon. Yritystutkimus on syvin analyysin muoto, jota tuottavat käytännössä vain luottolaitokset ja luottoluokitusyritykset esimerkiksi luottopäätösten yhteydessä tai silloin, kun yritys haluaa laskea liikkeelle joukkovelkakirjalainoja. (Niskanen & Niskanen 2003, 9-13.)

3.1 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätösanalyysillä on lukuisia käyttäryhmiä, joista jokaisella on myös omat odotuksensa siitä, millaista informaatiota ja missä muodossa se heille esitetään. Keskeisin tilinpäätösanalyysin käyttäjäryhmä on yrityksen omistajat. Omistajat voidaan jakaa edelleen kahteen ryhmään, nykyisiin omistajiin ja sijoittajiin, jotka ovat mahdollisia tulevia omistajia. Omistajat ja sijoittajat voivat olla kiinnostuneita niin sijoitettavan pääoman tuotosta kuin sijoituksen mukana tulevasta päätäntävällästakin. Jos sijoittaja tavoittelee ensisijaisesti voittoa, kiinnostaa häntä esimerkiksi kannattavuuden tunnusluvut sekä osingot. Nykyisten omistajien kiinnostuksen kohteena saattaa puolestaan ensisijaisesti olla yrityksen rahoitusrakenteen säilyttäminen sellaisena, ettei heidän asemansa heikkene. (Niskanen & Niskanen 2003, 13-14.)

Yrityksen johto käyttää jatkuvasti tilinpäätösinformaatiota hyväkseen päätöksenteon tukena tehdessään esimerkiksi rahoitus- tai investointipäätöksiä. Johtoa kiinnostaakin lähes kaikki tilinpäätösanalyysistä saatava tieto. Kannattavuuden tunnusluvut kertovat johdolle yrityksen menestyksestä ja liiketoiminta-alueittain lasketut tulosprosentit kertovat johdolle, mikä liiketoiminnan osa-alue tuottaa suurimmat katteet. Vakavaraisuuden tunnusluvuista esimerkiksi omavaraisuusaste määrittää, missä määrin yrityksen on mahdollista nostaa uusia lainoja. Paitisi yrityksen johdolla, myös henkilökunnalla saattaa olla käytössään tietynlainen bonuspalkkiojärjestelmä, joka on sidottu johonkin tilinpäätöksen tunnuslukuun. Tällöin kiinnostus tilin-

päätöstietoihin kasvaa johdon lisäksi myös henkilökunnan keskuudessa. (Niskanen & Niskanen 2003, 14-15.)

Tilinpäätösanalyysin käyttäjiin voidaan lukea myös rahoittajat ja tavarantoimittajat. Tehdesään luottopäätöstä on käytännössä pakollista tehdä luottotutkimus, jonka keskeinen osa-alue on useamman vuoden kattava tilinpäätösanalyysi. Rahoittajat ja erityisesti tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita yrityksen maksuvalmiudesta, eli kyvystä suoriutua veloistaan lyhyellä aikavälillä. Onkin tyypillistä, että tavarantoimittajat hankkivat asiakkaistaan luottoluokitustiedon, joka pohjautuu suurelta osin tilinpäätösanalyysistä saataviin tietoihin. Rahoittajia kiinnostaa tyypillisesti, onko yrityksellä kyky maksaa laina takaisin laina-ajan puitteissa. Takaisinmaksukykyyn vaikuttavat maksuvalmiuden lisäksi myös yrityksen vakavaraisuus ja kannattavuus. (Niskanen & Niskanen 2003, 16-17.)

Tilinpäätösinformaatio kiinnostaa myös yrityksen asiakkaita sekä viranomaisia. Etenkin pitkäaikaisessa asiakassuhteessa asiakkaat ovat kiinnostuneita heidän kanssaan asioivan yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä. Monille asiakkaille tilinpäätös on keskeinen tiedonlähde, kun kartoitetaan asiakassuhteeseen liittyviä riskejä. Viranomaisten kiinnostus liittyy puolestaan lähinnä verotuksellisiin asioihin, eli käytännössä siihen, onko veroja maksettu riittävästi. Joissain tapauksissa julkisia palveluita tuottavien tahojen hinnoittelun oikeellisuutta saatetaan tarkastella tilinpäätösanalyysiä avuksi käyttäen, mikäli yritys näyttää tekevän liian suurta voittoa kustannuksiin nähden. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysin ensimmäinen vaihe on tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen standardointi. Standardoinnilla tarkoitetaan lähdeaineiston muokkaamista eli oikaisemista. Tilinpäätösten oikaisujen avulla aineistosta saadaan vertailukelpoista niin edellisiin tilikausiin kuin muihin yrityksiin nähden. Tilinpäätöksen oikaiseminen on käytännössä erien uudelleenjärjestelyä, sillä tilinpäätöksiä koskeva lainsäädäntö ei juurikaan anna yrityksille tilaa tehdä omia kirjauksia koskevia ratkaisuja. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Tilinpäätösanalyysin toisessa vaiheessa päätetään mitä analysoidaan ja mitä menetelmiä siihen käytetään. Analyysin tekijä ja analyysin käyttötarkoitus määrittävät sen, mitä analyysillä halutaan mitata, mitä menetelmiä analysoijalla on käytössään ja mitä menetelmiä on perusteltua käyttää. Kolmannessa vaiheessa tutkitaan yrityksen taloudellista tilannetta valittuja menetelmiä ja vertailukohteita käyttäen. Pääasiassa käytössä ovat seuraavat analyysitekniikat: prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, trendianalyysi, tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi. (Niskanen & Niskanen 2003, 19.)

Prosenttilukumuotoisella tilinpäätöksellä tarkoitetaan tilinpäätöksen erien esittämistä prosentteina siten, että niitä verrataan tuloslaskelmassa liikevaihtoon ja taseessa taseen loppusummaan. Tällä tavalla tilinpäätöksen erien suhteet saadaan esille selkeästi ja ymmärrettävästi. Trendianalyysissä prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset laaditaan useammalta tilikaudelta, ja niitä vertaillaan keskenään siten, että ensimmäinen vuosi pidetään vertailukohtena, eli niin sanottuna perusvuotena. Trendianalyysin avulla saadaan selville miten yritys on kehittynyt vertailtavina vuosina. Tunnuslukuanalyysissä lasketaan tuloslaskelman ja taseen eristä koottuja tunnuslukuja, jotka mittaavat yrityksen menestystä ja taloudellista asemaa. Kassavirta-analyysin avulla laaditaan puolestaan kassavirta- tai rahoituslaskelmia, joissa tilinpäätöksen erät muokataan kassaperusteisiksi. Kassavirta-analyysin suurin hyöty saadaan esille, kun sitä käytetään yhdessä muiden analysointitekniikoiden kanssa. (Niskanen & Niskanen 2003, 19-20.)

Tilinpäätösanalyysi ei ole pelkkä tekninen suoritus, vaan pelkkien tunnuslukujen laskemisen sijaan on yhtä tärkeää ymmärtää syy-seuraus-suhteet lukujen taustalla. Tunnuslukuja on tärkeää verrata esimerkiksi aikaisempiin tilikausiin, mutta myös muihin saman toimialan yrityksiin, jotta yrityksen taloudellisesta asemasta saadaan riittävän selkeä kuva. Kun analyysin tulos otetaan aikaisemmat tilikaudet ja muita saman toimialan yrityksiä, voidaan myös tutkia tarkemmin, ovatko mahdolliset poikkeamat satunnaisia tapauksia vai kenties merkki suunnan kääntymisestä. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.)

3.3 Tilinpäätöksen oikaisu

Jotta tilinpäätökset olisivat vertailukelpoisia keskenään, täytyy ne ensin standardoida, eli oikaista. Ilman vertailukelpoisuutta tilinpäätösten informaatioarvo on heikko. Yritysten tulossuunnittelun eli kirjanpidollisen tuloksen järjestelyn taustalla saattaa olla esimerkiksi tavoitetulokset, joita asetetaan kirjanpidon, verotuksen, voitonjaon tai jopa imagon näkökulmasta. Siksi virallisessa tilinpäätöksessä esitetty tilikauden tulos ei aina anna oikeaa kuvaa yrityksen kannattavuudesta ja taloudellisesta tilanteesta. Tuloslaskelman oikaisun tavoitteena on pyrkiä selvittämään tulos, joka vastaa mahdollisimman hyvin säännöllisen, jatkuvan ja ennustettavan liiketoiminnan tulosta. (Salmi 2012, 144-145.) Taseen oikaisulla pyritään puolestaan saamaan oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta tilinpäätöshetkellä muun muassa hävittämällä sellaiset erät, joilla ei ole tulontuottamiskykyä, ja merkitsemällä näkyviin sellaiset erät, joita ei ole merkitty taseeseen. (Salmi 2012, 153.)

3.3.1 Tuloslaskelman oikaisu

Kirjanpitoasetuksen mukaan virallisessa tilinpäätöksessä ei ilmoiteta myynti- eikä käyttökate. Oikaistussa tilinpäätöksessä käyttökate on omana eränään, mutta yrityksen toiminnan

kustannusrakenteen tarkempi tarkastelu vaati kuitenkin yrityksen sisäisen laskennan tietoja. Virallisen tuloslaskelman tapaan myös oikaistu tuloslaskelma alkaa liikevaihdolla. Kirjanpitolain mukaan liikevaihdoksi määriteltävä tulo koostuu yrityksen varsinaiseen toimintaan kuuluvien tuotteiden tai palvelujen myyntituotoista, joista on vähennetty annetut alennukset, arvonalisävero ja muut välittömästi myyntiin liittyvät verot. Oikaistun tilinpäätöksen kaavan seuraava erä on liiketoiminnan muut tuotot, joihin kirjataan tuotot, jotka liittyvät yrityksen liiketoimintaan, ja jotka ovat luonteeltaan lähellä liikevaihtoa. Esimerkiksi vuokratulot merkitään liiketoiminnan muihin tuottoihin, jos yrityksen varsinainen toimiala ei ole vuokraustoiminta. Muita tuottoja ovat myös esimerkiksi käyttöomaisuuden myyntivoitot, joskin kokonaisuudesta toimialasta luopumisen yhteydessä saadut myyntivoitot oikaistaan satunnaisiin tuottoihin. Liiketoiminnan muut tuotot eritellään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Muita mahdollisia oikaisutarpeita syntyy, jos erään on kirjattu kertaluontoisia eriä, jotka vaikeuttavat eri vuosien ja yritysten välistä vertailukelpoisuutta. Tällaiset erät siirretään satunnaisiin tuottoihin, ja niiden hankkimisesta aiheutuneet kulut siirretään puolestaan satunnaisiin kuluihin. Liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot muodostavat liiketoiminnan tuotot yhteensä -erän. (Yritystutkimus ry 2011, 17-18.)

Kaavan seuraava välitulos on käyttökate, joka kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja, satunnaisia eriä, rahoituseriä ja veroja. Käyttökate saavutetaan, kun liiketoiminnan tuotoista vähennetään aine- ja tarvikekäyttö, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut, laskennallinen palkkorjaus, liiketoiminnan muut kulut ja valmisteveraston muutos. Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan vähentämällä tuloslaskelman aine- ja tavaraostoista niihin liittyvien varastojen lisäys tai lisäämällä niihin varastojen vähennys. Koska tuloslaskelmassa ei eritellä jakoa muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin, valmistustoimintaa harjoittavilla yrityksillä ei voida laskea olevan liikevaihtoa vastaavaa ainekäyttöä. Ulkopuoliset palvelut ovat lähinnä työsuorituksista maksettuja palkkioita, kuten esimerkiksi alihankkijoille tai konsulttitoimistoille maksettuja kuluja. Hallintoon liittyvistä palveluista maksettavat korvaukset eivät kuulu tähän erään. Ulkopuolisten palveluiden kasvu voi usein selittyä sillä, että yritys on käyttänyt entistä enemmän alihankkijoita. Ulkopuolisten palveluiden kasvu saattaa näkyä myös henkilöstökulujen pienentymisenä. Henkilöstökuluihin sisältyy ennakopidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut, sekä muut henkilöstökulut kuten sosiaaliturvamaksut, henkilövakuutusmaksut ja eläkekulut. Yrityksen maksamat vapaaehtoiset henkilöstökulut merkitään liiketoiminnan muihin kuluihin. (Yritystutkimus ry 2011, 19.)

Laskennallinen palkkorjaus koskee lähinnä henkilöyhtiöitä. Erän tarkoituksena on saattaa erimuotoiset yhtiöt vertailukelpoisiksi henkilöstökulujen osalta, sillä eri yhtiömuotoja kohdellaan eri tavoin verotuksessa. Yksityisen elinkeinonharjoittajan palkka ei koskaan sisälly tuloslaskelmaan, eikä henkilöyhtiöissäkään omistajan palkka ole kuluna kuin poikkeustapauksissa. Omistaja-johtajan työpanos on kuitenkin varsin suuri etenkin pienyrityksissä. Henkilöyhtiön

omistaja ottaa palkkansa lähes poikkeuksetta tuloslaskelman ohi yksityistilin kautta taseen omaa pääomaa veloittaen. Yksityisoton rinnastaminen omistajan palkkaan ei kuitenkaan ole välttämättä oikein. Palkkakorjaus tehdään, jos omistajien työpanos yrityksessä on ilmeinen, eikä palkaksi luokiteltavaa kuluja ole merkittynä tuloslaskelmaan. Palkkaoikaisua ei kuitenkaan tehdä kiinteistöyhtiöissä, säätiöissä eikä yhdistyksissä. Palkkakorjauksen määrä suositellaan porrastettavaksi yrityksen liikevaihdon mukaan siten, että kun liikevaihto on 70 000 - 400 000 euroa, palkkakorjausta tehdään 20 000 euroa per henkilö, ja kun liikevaihto ylittää 400 000 euroa, palkkakorjauksen määrä on 30 000 euroa henkilöltä. Yksityisoton tai osingonjaon määrä ei vaikuta korjauksen suuruuteen. Mikäli omistajiin kuuluu henkilöitä samasta taloudesta, voidaan harkinnanvaraisesti käyttää pienempää määrää henkilöä kohden, esimerkiksi 50 prosenttia edellä mainituista summista. Suositukset koskevat 12 kuukauden mittaista tilikautta, joten poikkeamat tilikauden pituudessa on otettava huomioon. (Yritystutkimus ry 2011, 19-20.)

Liiketoiminnan muut kulut muodostuvat kaikista yrityksen varsinaiseen toimintaan liittyvistä kuluista, joita ei ole tuloslaskelman muissa erissä erikseen mainittu. Näitä ovat esimerkiksi vuokrat, mainos- ja markkinointikulut sekä tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut. Myös maksetut myyntiprovisiot ja syntyneet luottotappiot lasketaan liiketoiminnan muiksi kuluiksi. Omaisuuden myyntitappiot lasketaan muiksi kuluiksi, jos kyse ei ole kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä syntyneestä myyntitappiosta, jotka merkitään satunnaisiksi kuluiksi. Satunnaisiin kuluihin siirretään myös liiketoiminnan muissa kuluissa olevat liiketoimintaan kuulumattomat, tuloksen kannalta olennaiset kertaluontoiset erät, kun näitä kuluja vastaavat liiketoiminnan muut tuotot on siirretty satunnaisiin tuottoihin. Erittely liiketoiminnan muista kuluista on välttämätön, kun arvioidaan kuluja oikeaa paikkaa analyysia tehdessä. Valmisteveraston muutos saadaan, kun lisätään valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistus omaan käyttöön. Valmistus omaan käyttöön -erään sisältyvät hyödykkeet, jotka on myynnin sijaan otettu käyttöomaisuudeksi. (Yritystutkimus ry 2011, 21.)

Oikaistun tuloslaskelman seuraava välitulokseksi on liiketulos. Se saadaan vähentämällä käyttökateesta suunnitelman mukaiset poistot, arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset. Suunnitelman mukaiset poistot -erä sisältää poistosuunnitelman mukaiset tilikauden poistot. Oikaisutarvetta syntyy, jos poistot eivät ole oikeassa suhteessa käyttöomaisuuden määrään tai laatuun, tai jos poistoajat ovat suhteettoman pitkiä kirjanpitolautakunnan suosituksiin nähden. Tällaisissa tapauksissa käytetään elinkeinoverolain mukaisia maksimipoistoja, ja poistojen ero merkitään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan muut tuloksen oikaisut. Arvonalentumiset jaetaan tilinpäätösinformaation selkeyttämiseksi arvonalentumisiin pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja vaihtuvien vastaavien poikkeuksellisiin arvonalentumisiin. Varsinaiseen toimintaan liittyvät arvonalentumiset, kuten tuotteiden tai raaka-aineiden pilaantuminen, sisällytetään varaston muutokseen, ja

tavanomaisista asiakasriskeistä syntyvät luottotappiot merkitään puolestaan liiketoiminnan muihin kuluihin. Vaihtuvien vastaavien poikkeuksellisiin arvonalentumisiin sisällytetään poikkeuksellisista syistä johtuvat vaihto-omaisuuden arvonalentumiset, ja erä on yksi osa varaston muutosta. Poikkeuksellisen suuret arvonalentumiset saattavat syntyä esimerkiksi tulipalon tai muiden onnettomuuksien seurauksena. (Yritystutkimus ry 2011, 22-23.)

Oikaistun tuloslaskemakaavan seuraava välitulokseksi on nettotulos. Nettotulos saavutetaan, kun liiketuloksesta vähennetään korkokulut ja muut rahoituskulut, kurssierot, sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset sekä välittömät verot, ja siihen lisätään tuotot osuuksista ja muista sijoituksista, sekä muut korko- ja rahoitustuotot. Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista -erä pitää sisällään tuloslaskelman erät tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, tuotot osuuksista omistusyhteisyyksissä ja tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista. Osuuksien tuotoilla tarkoitetaan osinkoja, ja muita tuotto-osuuksia, jotka ovat etuoikeusjärjestyksessä viimeisenä. Muista sijoituksista saatava tuotto voi olla esimerkiksi vaihtovelkakirjan korkoa. Erää on tarpeellista oikaista, jos siihen on virallisessa tuloslaskelmassa kirjattu kurssivoittoa. Ne siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kurssieroihin. Muut korko- ja rahoitustuotot -erä sisältää tuotot vaihtuvien vastaavien saamisista ja rahoitusarvopapereista sekä näistä johtuvat kurssierot. Virallisessa tuloslaskelmassa erotellaan saman konsernin yrityksiltä ja muilta yrityksiltä saadut tuotot. Nämä erät yhdistetään oikaistussa tuloslaskelmassa. Erän sisältämät kurssivoitot siirretään oikaistun tuloslaskelman kohtaan kurssierot. (Yritystutkimus ry 2011, 23-24.)

Korkokulut ja muut rahoituskulut ovat erilaisille luotonantajille maksettua ajan kulumisen mukaan laskettuja vieraan pääoman kuluja. Joissain tapauksissa erä sisältää kurssitappiot, jotka siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kurssierot-kohtaan. Rahoituskuluihin mahdollisesti sisältyvät käyvän arvon muutokset siirretään puolestaan kokonaistuloksen alapuolelle tuloksenjärjestelyeriin. Kurssieroja ei mainita virallisissa tuloslaskemakaavoissa, mutta ne voidaan silti esittää omana eränään, jos ne ovat merkittävän suuruisia. Oikaistussa tuloslaskelmassa kurssierot ovat oma eränsä, jonne kaikki kurssivoitot ja -tappiot siirretään muista eristä. Kurssierojen jälkeen oikaistun tuloslaskelman kaavassa esiintyy sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset. Siihen yhdistetään virallisen tuloslaskelman pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalentumiset. Välittömät verot -erä pitää sisällään virallisen tuloslaskelman eristä tuloverot ja muut välittömät verot. Nettotulokseen vaikuttavina veroina otetaan huomioon ainoastaan ne verot, jotka ovat aiheutuneet kyseisen tilikauden tuloksesta. Täten aikaisimmilta tilikausilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot merkitään satunnaisiksi kuluiksi tai tuotoiksi. Välittömiin veroihin sisältyvät satunnaisista tuotoista ja kuluista aiheutuneet verot siirretään niin ikään satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. Näin tehdään silloinkin, kun liiketoiminnan muut tuotot -erästä on siirretty kuluja tai tuottoja satunnaisiin kuluihin ja tuottoihin. (Yritystutkimus ry 2011, 24-25.)

Oikaistun tuloslaskelman seuraava välitulos on kokonaistulos. Se saadaan, kun nettotuloksesta vähennetään satunnaiset kulut ja siihen lisätään satunnaiset tuotot. Virallisen tuloslaskelman satunnaiset tuotot ovat muita kuin varsinaisesta liiketoiminnasta syntyviä tuottoja, luonteeltaan kertaluontoisia ja suuruudeltaan olennaisia. Muita satunnaisia tuottoja tai kuluja voivat olla esimerkiksi kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä syntyneet myyntivoitot tai tappiot. Jos satunnaisiin kuluihin on kirjattu selkeästi varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia kuluja, jotka eivät täytä satunnaisten kulujen tuntomerkkejä, palautetaan ne takaisin liiketoiminnan kuluihin. Kun kokonaistuloksesta vähennetään poistoeron muutos, vapaaehtoisten varausten muutos, laskennallinen palkkakorjaus ja muut tuloksen oikaisut, saadaan selville tilikauden tulos. (Yritystutkimus ry 2011, 26.)

3.3.2 Taseen oikaisu

Oikaistu tase eroaa monin paikoin virallisen tilinpäätöksen taseesta. Oikaistussa taseessa esiintyy esimerkiksi leasingomaisuus-erä, jota ei virallisessa tilinpäätöksessä ole. Oikaistussa taseessa yhdistellään myös monia virallisessa tilinpäätöksessä esiintyviä eriä. (Niskanen & Niskanen 2003, 70.)

Oikaistun taseen pysyvät vastaavat koostuvat aineettomista hyödykkeistä, aineellisista hyödykkeistä sekä sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista. Aineettomiin hyödykkeisiin voidaan aktivoida vain menoja, joista kertyy todennäköisesti tulevana vuosina niitä vastaavaa tuloa. Aineettomaan omaisuuteen kuuluvat vastikkeellisesti hankitut oikeudet ja varojen hankintamenot tulee aktivoida taseeseen. Perustamis- ja tutkimusmenojen aktivointi ei puolestaan ole mahdollista, vaan ne on kirjattava vuosikuluiksi. Jos jokin aineettoman hyödykkeen aktivointi todetaan aiheettomaksi, poistetaan se taseen varoista ja pienennetään taseen omaa pääomaa vastaavalla määrällä. (Yritystutkimus ry 2011, 31.)

Oikaistun taseen aineettomat hyödykkeet koostuvat kolmesta erästä, jotka ovat kehittämismenot, liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet. Kehittämismenot syntyvät kehittämistoiminnasta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi tutkimustulosten tai muun tietämyksen soveltamista uusien laitteiden tai tuotteiden suunnitteluun ennen kaupallisen tuotannon aloittamista. Kehittämistoiminnaksi luetaan myös muun muassa ennen tuotannon aloittamista tapahtuva prototyyppien rakentelu ja testaus ja uuteen teknologiaan perustuvien työkalujen tai ohjainten suunnittelu. Kehittämismenoiksi voidaan lukea vain kehittämistoiminnasta välittömästi aiheutuneet menot, kuten henkilöstömenot vain niiden henkilöiden osalta, jotka ovat välittömästi mukana kehittämistoiminnassa. Jotta kehittämistoimintaan liittyviä kehittämismenot voidaan aktivoida, tulee myös näitä koskevan asetuksen (1066/2008) mukaiset ehdot täyttyä. Ehtoihin kuuluu muun muassa se, että kirjanpitovelvollisella on aikomus saattaa aineeton

hyödyke valmiiksi ja käyttää sitä tai myydä se, että kirjanpitovelvollinen pystyy käyttämään aineetonta hyödykettä tai myymään sen, ja että on todennäköistä, että aineeton hyödyke tulee tuottamaan taloudellista hyötyä. Kehittämismenot kirjataan kuluiksi poistoina enintään viidessä vuodessa, ja oikaisutarvetta syntyy, mikäli kehittämismeno osoittautuu tuottamattomaksi, jolloin se poistetaan kerralla sekä taseen vastaavista että omasta pääomasta. (Yritystutkimus ry 2011, 31-32.)

Liikearvoa syntyy yrityskaupan yhteydessä, kun kauppahinta ylittää substanssiarvon, eli yrityksen varojen ja velkojen erotuksen. Liikearvoa voi syntyä myös fuusiossa, jolloin liikearvo on se osa hankintamenoa, jota ei voida kohdistaa taseessa mihinkään aineellisiin hyödykkeisiin. Liikearvo tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan. Arvottomaksi osoittautunut liikearvo poistetaan oikaistussa taseessa kerralla kokonaan taseen vastaavista sekä omasta pääomasta. Muut aineettomat hyödykkeet -erän muodostaa virallisen tuloslaskelman erät aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot sekä aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat ennakkomaksut. Aineettomia oikeuksia voivat olla esimerkiksi erilaiset patentit, tekijänoikeudet tai tietokoneohjelmien käyttöoikeudet, jotka on hankittu vastikkeellisesti. Itse tuotettu aineeton omaisuus voidaan aktivoida vain erityistä varovaisuutta noudattaen. Muut pitkävaikutteiset menot -erä voi sisältää esimerkiksi mainoskampanjoista aiheutuneita menoja, ja ennakkomaksuihin lukeutuvat ulkopuolisille aineettomien hyödykkeiden myyjille suoritetut ennakkomaksut. Muut aineettomat hyödykkeet -erän hyödykkeiden poisto-aika on tavallisesti enintään viisi vuotta. (Yritystutkimus ry 2011, 32-33.)

Aineelliset hyödykkeet koostuvat neljästä eri erästä, jotka ovat maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet. Maa- ja vesialueet pitävät sisällään esimerkiksi tontteja ja vesialueita. Rakennukset ja rakennelmat puolestaan sisältävät muun muassa tehdas- ja varistorakennuksia. Maa- ja vesialueista ei tavallisesti tehdä poistoja, ellei maa-aineista käytetä. Rakennukset ja rakennelmat kirjataan kuluiksi taloudellisena vaikutusaikanaan. Koneihin ja kalustoon kuuluvat erilaiset tietokoneet, myymäläkalusteet ja ajoneuvot. Ne kirjataan kuluiksi vaikutusaikanaan. Maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat sekä koneet ja kalusteet -erät saadaan suoraan virallisesta taseesta. Oikaisutoimenpiteitä ei niille tarvitse tehdä. Muut aineelliset hyödykkeet -erä sisältää sen sijaan virallisen taseen erät muut aineelliset hyödykkeet, aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut sekä keskeneräiset hankinnat. Muita aineellisia hyödykkeitä voivat olla esimerkiksi sillat, kivilouhokset tai soranottoapaikat. (Yritystutkimus ry 2011, 33-34.)

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä -erä pitää sisällään sijoitusten lisäksi virallisessa taseessa vaihtuviksi vastaaviksi kirjattuja pitkäaikaisia saamisia. Erä jakaantuu sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin, muihin osakkeisiin ja osuuksiin, sisäisiin saamisiin ja muihin saamisiin ja sijoituksiin. Sisäiset osakkeet ja osuudet -erä sisältää virallisen taseen

erät osuudet saman konsernin yrityksissä ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä. Oikaisutarve ilmenee, jos omistetun yrityksen pääoma on menetetty eikä osakkeilla ole enää arvoa. Tällöin osakkeiden tasearvo poistetaan sekä omasta pääomasta että osakkeista. Muut osakkeet ja osuudet -erä saadaan suoraan virallisesta taseesta, ja se sisältää osakeyhtiöiden osakkeita, kuten huoneisto-osakkeita tai osuuksia avoimista yhtiöistä. Sisäisiin saamisiin luetaan virallisen taseen erät saamiset saman konsernin yrityksiltä ja saamiset omistusyhteisyhteisöiltä. Sisäiset saamiset ovat pitkäaikaisia saamisita, mutta myös ne lyhytaikaiset saamiset, jotka eivät ole likvidejä, kuuluvat näihin saamisiin. Oikaisutarpeita ilmenee esimerkiksi silloin, kun lainasaamisen takaisinmaksu on epätodennäköistä. Oikaisu tapahtuu poistamalla lainasaamisesta saamisista ja omasta pääomasta. Oikaistun taseen muut sijoitukset ja saamiset -erään on yhdistetty virallisen taseen sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista erät muut saamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset ja siirtosaamiset. Muiksi sijoituksiksi katsotaan esimerkiksi ne pitkäaikaiset sijoitukset, jotka eivät palvele varsinaista liiketoimintaa. (Yritystutkimus ry 2011, 35-36.)

Oikaistussa taseessa esiintyy leasingomaisuus-erä, jota virallinen tase ei tunne. Erä kuvaa yrityksen tilinpäätöshetkellä tiedossa olevia, tulevana vuosina maksettavaksi erääntyviä leasingmaksuja. Leasingrahoitusta käytetään yleensä koneiden ja laitteiden pitkäaikaiseen vuokraamiseen. Leasingvastuut merkitään taseen vastaavaa-puolelle leasingomaisuutena ja vastattavaa-puolelle leasingvastuina. (Yritystutkimus ry 2011, 36.)

Oikaistun taseen vaihuvat vastaavat koostuvat vaihto-omaisuudesta, lyhytaikaisista saamisista sekä rahoista ja rahoitusarvopapereista. Aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet ja muu vaihto-omaisuus muodostavat vaihto-omaisuuden. Vaihto-omaisuuden hankintamenuksi lasketaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat kustannukset. Jos kiinteiden menojen määrä on olennainen hankintamenuon nähden, voidaan myös niiden osuus lukea hankintamenuksi. Aineet ja tarvikkeet -erä koostuu tuotteiden valmistukseen tarvittavista raaka-aineista ja tarveaineista, joita tarvitaan välittömästi hyödykkeiden valmistukseen tai valmistuksessa. Keskeneräisiä tuotteita ovat työn alla olevat tuotteet tai projektit, ja valmiiksi tuotteiksi lasketaan itse valmistetut, luovutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet. Jos tukku- tai vähittäiskauppaa harjoittava yritys on merkinnyt vaihto-omaisuutensa valmiisiin tuotteisiin, on ne siirrettävä aineisiin ja tarvikkeisiin. Muu vaihto-omaisuus -erä koostuu virallisen taseen eristä muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut. Muuta vaihto-omaisuutta on esimerkiksi kiinteistökauppiaan myytäväksi hankkimat kiinteistöt, ja ennakkomaksuksi luetaan maksut sellaisista tilauksista, joita yritys ei ole vielä vastaanottanut. (Yritystutkimus ry 2011, 37-38.)

Myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset ja muut saamiset muodostavat lyhytaikaiset saamiset yhteensä -erän. Myyntisaamisiin kuuluu yrityksen tuotteiden myyn-

nistä syntyneet saamiset. Mikäli yritys käyttää factoringrahoitusta ja käyttää bruttokirjaustapaa, sisältyy myyntisaamisiin myös factoringluotolla katetut saamiset ja käytetty luotto näkyy tällöin taseen veloissa. Oikaisutarve syntyy, jos factoringrahoitusta käyttävä yritys soveltaa nettokirjaustapaa, jolloin käytetty factoringluotto lisätään myyntisaamisiin ja taseen lyhytaikaisiin velkoihin. Nettokirjaustavalla tarkoitetaan sitä, että myyntisaamisiin on kirjattu vain se osa saamisista, jota ei ole rahoitettu factoringilla, jolloin factoringluotto on taseen ulkopuolista rahoitusta (Niskanen & Niskanen 2003, 75). Oikaisua ei tarvitse tehdä, jos saamisten luottoriski on siirtynyt rahoittajalle. (Yritystutkimus ry 2011, 38.)

Sisäiset myyntisaamiset -erä sisältää virallisen tuloslaskelman myyntisaamiset saamisista saman konsernin yrityksiltä ja saamisista omistusyhteisy yrityksiltä. Muut saamiset näistä eristä merkitään oikaistussa taseessa muuksi sisäiseksi saamiseksi. Muut saamiset -erä muodostuu virallisen taseen lyhytaikaisista eristä lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset. Ne ovat kaikki saamia ulkopuolisilta tahoilta. Oikaisutarpeita voi esiintyä, jos muihin saamisiin on merkitty kurssitappioita tai kuluiksi kirjaamattomia eläkevastuita. Mahdollisen oikaisun yhteydessä molemmat poistetaan niin siirtosaamisista kuin omasta pääomastakin. Olennaisimmat siirtosaamiset on eriteltävä liitetiedoissa. (Yritystutkimus ry 2011, 38-39.) Oikaistun taseen vastaavaa-puolen viimeisenä eränä esiintyy rahat ja rahoitusarvopaperit. Se on yhdistelmä virallisen taseen eristä rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset. (Niskanen & Niskanen 2003, 76.)

Niin yrityksen omistajat kuin ulkopuoliset sijoittajatkin ovat erityisen kiinnostuneita yrityksen taseen omasta pääomasta, sillä se on osakeyhtiön varojen jakamisen perusta, se kertoo yrityksen vakavaraisuudesta ja toimii yrityksen riskipuskurina. Oikaistun taseen erä osake- tai muu peruspääoma sisältää osakeyhtiöissä osakepääoman ja muissa yhtiömuodoissa omistajien sijoittaman pääoman. Erää ei ole tarpeen oikaista. Vanhat ylikurssi- ja vararahastot käsitellään sidottuna omana pääomana. Rahastoihin ei liity oikaisutarpeita, eikä niiden kerryttäminen ei ole enää mahdollista nykyisen osakeyhtiölain puitteissa. Myöskään käyvän arvon rahastot -erää ei ole tarpeen oikaista. Rahasto voi esiintyä omassa pääomassa, jos rahoitusvälineiden arvostamiseen on käytetty todennäköistä luovutushintaa markkinoilla, eli käypää arvoa. Muut rahastot ovat vapaata omaa pääomaa, ja niihin kuuluvat virallisen taseen yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot sekä muut rahastot. Muihin rahastoihin merkitään myös mahdollinen sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto. (Yritystutkimus ry 2011, 39-41.)

Kertyneet voittovarot -erä sisältää aikaisemmilta tilikausilta kertyneet voittovarot, joista on vähennetty maksetut osingot. Mahdolliset muutokset tai aikaisempien tilikausien virheiden oikaisu tehdään yksinomaan tähän erään. Tilikauden tulos saadaan suoraan virallisesta tuloslaskelmasta, ja siihen tehtävät tuloksen oikaisu huomioidaan taseessa oman pääoman oikaisu -erässä. (Yritystutkimus ry 2011, 42.) Pääomalainat ovat pääasiassa vierasta pääomaa,

joskin tilanteissa, joissa pääomalaina on sen luontoista, että se on rinnastettavissa omaksi pääomaksi, se siirretään joko osittain tai kokonaan omaksi pääomaksi. Pääomalaina oikaistaan omaksi pääomaksi silloin, kun taseen oma pääoma on negatiivinen, tai silloin, kun sidotun pääoman määrä on suurempi kuin taseen oman pääoman määrä. Molemmissa tapauksissa pääomalainaa siirretään omaksi pääomaksi vain sen verran, että taseen omaksi pääomaksi saadaan sidotun pääoman määrä. (Yritystutkimus ry 2011, 44-45.)

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, eli tilinpäätössiirrot liittyvät verotuksen tulojärjestykseen ja kirjanpidon ja verotuksen väliseen sidonnaisuuteen. Lainsäädäntö edellyttää verotuksessa tehtävän varauksen tekemistä vähintään samansuuruisena myös kirjanpidossa. Yleisin vapaaehtoisista varauksista on toimintavaraus, joka koskee nykyisen lainsäädännön mukaan yksityisiä ammatinharjoittajia ja henkilöyhtiöitä. Poistoeroa puolestaan syntyy, kun verotuksessa vähennetyt poistot ylittävät kirjanpidossa tehdyt suunnitelman mukaiset poistot. Poistoero ei kuitenkaan voi olla negatiivinen. Vapaaehtoisia varauksia ja poistoeroa on tarpeen oikaista, jos yritys ei ole siirtänyt yhteisöverokannan mukaista osuutta poistoerosta ja varauksista verovelkaan virallisessa tilinpäätöksessä. Esimerkiksi vuonna 2015 yhteisöverokanta on 20 %, jolloin sen suuruinen osuus vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta siirrettäisiin oikaistun taseen laskennalliseen verovelkaan. (Yritystutkimus ry 2011, 42-43.)

Oman pääoman oikaisut muodostuvat niistä eristä, joilla virallisen taseen omaisuuseriä tai velkoja on oikaistu analyysin yhteydessä, ja joissa oikaisu on kohdistettu tuloslaskelman ohi suoraan taseeseen. Omaisuuseriä on tarpeen oikaista esimerkiksi silloin, kun viralliseen taseeseen on aktivoitu liikearvoa, johon ei liity tuotto-odotuksia tai kehittämismenoja, jotka eivät täytä aktivointiedellytyksiä. Myös epävarmat saamiset, saamiset henkilöyhtiöiden omistajilta ja aiheettomat arvonorotukset merkitään oman pääoman oikaisuihin. Loppusumma voi myös olla positiivinen esimerkiksi silloin, kun pysyvien vastaavien käyvät arvot ovat selvästi tasearvoja korkeammat. Tällöin samalla summalla oikaistaan myös pysyvien vastaavien tasearvoa. (Yritystutkimus ry 2011, 43-44.)

Vieras pääoma tulee esittää virallisessa taseessa lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan jaoteltuna. Pitkäaikaiseksi vieraaksi pääomaksi lasketaan se velka tai velan osa, joka erääntyy maksettavaksi yli 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöshetkestä. Oikaistun taseen vieraaseen pääomaan kuuluvat virallisen taseen pakolliset varaukset, pitkä- ja lyhytaikaiset velat sekä leasingvastuukanta. Välirahoitusinstrumentit, kuten esimerkiksi vaihtovelkakirjat, optiolainat ja voitto-osuuslainat merkitään virallisessa taseessa vieraaksi pääomaksi, vaikka niissä on myös oman pääoman piirteitä. Oman pääoman ehtoiset välirahoitusinstrumentit voidaan kuitenkin siirtää oikaistussa taseessa omiin varoihin. Edellytyksenä siirtämiselle on lainan vakuudettomuus, muita lainoja heikompi etuoikeus, korottomuus ja määrittämätön takaisinmaksuaikataulu. Jokaisen välirahoitusinstrumentin siirtämistä omaksi pääomaksi on kuitenkin

kin harkittava tapauskohtaisesti, sillä yksiselitteistä ohjenuoraa ei niiden siirtämiseksi ole. Myös mahdollinen pääomailain on vierasta pääomaa niiltä osin kun sitä ei ole luettu omaksi pääomaksi. (Yritystutkimus ry 2011, 44-45.)

Lainat rahoituslaitoksilta -erä sisältää virallisen taseen joukko- ja vaihtovelkakirjat sekä koti- ja ulkomaisilta rahoituslaitoksilta otetut lainat. Vieraan valuutan lainat muutetaan kirjanpitolain mukaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssilla, ja mahdolliset kurssitappiot ja -voitot on kirjattava tuloslaskelmaan kuluiksi ja tuotoiksi. Pitkäaikainen vieras pääoma sisältää myös eläkelainat, saadut ennakot varsinaiseen toimintaan liittyvästä suoritemyynnistä, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Sisäiset velat -erä muodostetaan yhdistämällä virallisen taseen velat saman konsernin yrityksille ja velat omistusyhteisyriksille. Muihin pitkäaikaisiin velkoihin sisältyvät ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat virallisesta taseesta. (Yritystutkimus ry 2011, 46.)

Oikaistun taseen laskennallinen verovelka muodostuu poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista siirretystä yhteisöverokannan mukaisesta osuudesta, joka on vuonna 2015 20 %. Laskennallisen verovelan muutosta ei oikaista tuloslaskelmaan. Pakolliset varaukset ovat menoja, joiden suorittamiseen yritys on sitoutunut, mutta joihin ei liity menoa vastaavaa tulo-odotusta. Pakollisten varausten tarkka määrä ja toteutumispäivä eivät ole tiedossa. Tuloslaskelmassa pakolliset varaukset sisältyvät asianomaisiin kulueriin, eivätkä ne siten näy varauksen muutoksena. Pakolliset varaukset -erään yhdistetään virallisen taseen eläkevaraukset, verovaraukset sekä muut pakolliset varaukset. Jos menon täsmällinen määrä ja maksuajankohta tiedetään, merkitään se siirtovelaksi. Pakolliset varaukset ovat yleensä luonteeltaan korottomia velkoja. Pitkäaikaisen vieraan pääoman viimeinen erä on leasingvastuut. Se sisältää jäljellä olevat leasingmaksut, jotka on lisätty taseen vastaavaa-puolelle leasingomaisuutena. (Yritystutkimus ry 2011, 47.)

Oikaistun taseen korolliset lyhytaikaiset velat -erä sisältää virallisen taseen lyhytaikaiset joukko- ja vaihtovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat, lainat rahoituslaitoksilta, eläkelainat, pääomailainat, rahoitusvekselit sekä muiden velkojen korollisen osan. Taseen ulkopuolinen factoringluotto lisätään lyhytaikaisiin velkoihin, jos näin ei ole virallisessa taseessa tehty. Saadut ennakot -erä sisältää lyhytaikaiset saadut ennakot. Ennakoita, jotka kohdistuvat keskeneräisiin tuotteisiin, ei lasketa veloiksi. Ostovelat ovat lyhytaikaisia, usein tuotantotekijöiden hankkimista syntyneitä kuluja. Jos ostovelkoihin sisältyy osamaksuvelkoja, ne siirretään oikaistussa taseessa lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. (Yritystutkimus ry 2011, 47-48.)

Erä sisäiset ostovelat sisältää virallisen taseen ostovelat eristä velat saman konsernin yrityksille, velat omistusyhteisyriksille sekä sisäiset ostovelat, jotka mahdollisesti sisältyvät ostovelat-erään. Muut korolliset velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisyriksille yhdis-

tetään oikaistussa taseessa eräksi muut sisäiset korolliset velat. Muut sisäiset korottomat velat -erä pitää puolestaan sisällään virallisen taseen korottomat velat saman konsernin yrityksille ja omistusyhteisy yrityksille. Oikaistun taseen vieraan pääoman viimeisenä eränä toimii muut korottomat lyhytaikaiset velat, joka sisältää virallisen taseen muut velat -erään sisältyvät korottomat velat ja siirtovelat. Siirtovelkoja ovat muun muassa jaksotetut erät kuten palikat, vakuutusmaksut, vuokrat tai etukäteen saadut korkotuotot. (Yritystutkimus ry 2011, 48-49.)

3.4 Kassavirtalaskelma

Kassavirtalaskelma esittää yrityksen rahoituksen riittävyttä menojen etuoikeusjärjestyksessä. Laskelma osoittaa miten myynnistä saadut tuotot ovat riittäneet kattamaan menot, ja siitä selviää myös kuinka suuri osa rahoituksesta on hoidettu omalla, ja kuinka suuri vieraalla pääomalla. Jos yrityksen tuotot ovat kuluja suuremmat, osoittaa kassavirtalaskelma myös miten ylijäämä on käytetty. Aiemmin käsitellyn rahoituslaskelman tapaan kassavirtalaskelma kertoo kuinka paljon yritykseen on tullut rahaa, ja miten paljon sitä on tilikauden aikana käytetty. Kassavirtalaskelma eroaa rahoituslaskelmasta kuitenkin esimerkiksi siten, että rahoituslaskelmassa rahavirrat esitellään omina erinään, siinä missä kassavirtalaskelma esitetään vähennyslaskumuodossa. Lisäksi kassavirtalaskelmassa käytetään oikaistun tuloslaskelman eriä, jotta yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuottamasta kassavirrasta saadaan mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva. (Yritystutkimus ry 2011, 52, 59.)

Kassavirtalaskelmasta selviää kolme jäämää, jotka ovat toimintajäämä, rahoitusjäämä ja investointijäämä. Toimintajäämällä tarkoitetaan jäljellä olevien myyntitulojen määrää liiketoiminnan lyhytvaikutteisten menojen jälkeen. Toimintajäämän tulee olla positiivinen, jotta yritystä voidaan pitää kannattavana. Tällöin myös maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan kunnossa. On kuitenkin otettava huomioon, että kannattavankin yrityksen toimintajäämä saattaa jäädä negatiiviseksi esimerkiksi voimakkaan kasvun takia. Rahoitusjäämä kertoo, miten yritys on pystynyt kattamaan juoksevat kulunsa. Kun rahoitusjäämä jää positiiviseksi, voidaan katsoa, että yritys on pystynyt suorittamaan investointeja ainakin osittain tulorahoituksella, ja mahdollisesti myös lyhentämään velkojaan. Yrityksen velkaantuminen kasvaa, jos rahoitusjäämä jää toistuvasti negatiiviseksi. Investointijäämä kertoo, ovatko yrityksen liiketoiminnasta saadut tulot riittäneet sekä ainellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin että sijoitusomaisuuteen tehtyihin investointeihin. Investointijäämän jälkeen kassavirtalaskelmassa esiintyvät oman ja vieraan pääoman sekä rahavarojen muutokset kertovat, miten mahdollinen vaje on katettu tai miten positiivinen jäämä on käytetty. (Yritystutkimus 2011, 57-58.)

3.5 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Yksittäisillä tuloslaskelman tai taseen erällä ei ole juurikaan informaatioarvoa, ellei erää verrata aikaisempien vuosien lukemiin tai tilinpäätöksen toisiin eriin. Yksittäisestä luvusta ei voida esimerkiksi päätellä, onko luku suurempi vai pienempi kuin edellisellä tilikaudella tai riittävätkö yrityksen kassavarat sen rahoitustarpeisiin nähden. Yksi tapa analysoida tilinpäätöksen eriä on laatia prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, jossa tuloslaskelman ja taseen erät suhteutetaan, eli esitetään prosentteina liikevaihdosta ja taseen loppusummasta. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla voidaan arvioida muun muassa sitä, miten eri kustannuserät ovat kehittyneet suhteessa liikevaihtoon, ja sitä voidaan käyttää hyvinkin erikokoisten yritysten keskinäisen vertailun työkaluna arvioitaessa vaikkapa kustannusrakenteita. (Niskanen & Niskanen 2003, 87.)

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös on erityisen käyttökelpoinen silloin, kun halutaan selvittää, miten tuloslaskelman ja taseen erien keskinäiset suhteet ovat kehittyneet tarkastelujakson aikana. On kuitenkin otettava huomioon, että prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ei kerro, onko jokin erä kasvanut tai pienentynyt absoluuttisesti. Yhden erän suuri kasvu tai pieneminen voi muuttaa muiden erien prosentuaalisia osuuksia, vaikka muut erät eivät olisi absoluuttisesti muuttuneet lainkaan. Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä saadaan kuitenkin arvokasta tietoa tilinpäätöksen erien kehittymisestä ja tuloslaskelman sekä taseen rakenteesta, kunhan lukujen analysointi voidaan yhdistää tarkempaan informaatioon lukujen taustalta. Tällöin voidaan selvittää, mistä muutokset johtuvat. (Niskanen & Niskanen 2003, 88-90.)

3.6 Trendianalyysi

Toinen tapa tarkastella yksittäisten tilinpäätöserien kehittymistä on tehdä trendianalyysi, jossa tuloslaskelman ja taseen eriä verrataan valitun lähtövuoden arvoihin (Niskanen & Niskanen 2003, 87). Trendianalyysi toteutetaan prosenttilukumuodossa, jolloin eri tilinpäätöserien suhteellista kehittymistä voidaan vertailla myös keskenään. Trendianalyysi toteutetaan tekemällä jokaiselta valitun tarkastelujakson vuodelta prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Varhaisimman vuoden jokaisen erän arvoksi asetetaan 100, ja muiden vuosien eriä verrataan tähän niin sanottuun perusvuoteen laskemalla kuinka monta prosenttia kunkin myöhäisemmän vuoden erä on perusvuoden erästä. Trendianalyysissä siis tarkastellaan sitä, miten yksittäiset tilinpäätöksen erät ovat kehittyneet tarkastelujakson aikana. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.)

Trendianalyysi ja prosenttilukumuotoinen tilinpäätös täydentävät hyvin toisiaan. Menetelmiä käytettäessä on kuitenkin huomioitava, että siinä missä prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä voidaan käyttää eri yritysten keskinäiseen vertailuun, ei trendianalyysi sovellu kuin yhden yrityksen peräkkäisten vuosien analysointiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 102.)

4 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysin tavoitteena on analysoida yrityksen taloudellista asemaa ja suorituskykyä tunnuslukujen avulla. Tunnusluvut ovat oikaistusta tilinpäätöksestä laskettuja mittareita, jotka muuntavat rahamääräisen tilinpäätösinformaation vertailukelpoiseksi muiden yritysten kanssa, ja niistä saadaan tietoa, jota ei ole mahdollista saada rahamääräisestä tilinpäätöksestä suoraan. (Seppänen 2011, 63-64.) Tilinpäätöksen tunnusluvut esitetään pääasiassa suhdelukumuodossa, eli suhteuttamalla jokin tilinpäätöksen erä toiseen tilinpäätöksen erään. Tilinpäätöstunnusluku on siis yksinkertaisesti tilinpäätöserä jaettuna toisella tilinpäätöserällä. (Niskanen & Niskanen 2003, 110-111.)

Tunnusluvut yhdistelevät tietoa tilinpäätöksen eri eristä ja siten standardoivat tilinpäätösinformaatiota poistamalla yrityksen koon vaikutuksen, sillä jakajana toimii tyypillisesti yrityksen kokoa heijastava erä, kuten liikevaihto tai taseen loppusumma. Tunnuslukuja voidaan siis vertailla ilman, että yritysten täytyy olla samaa kokoluokkaa. Koska tunnusluvuissa yhdistyy niin tuloslaskelman kuin taseenkin tietoja, tunnusluvut lisäävät tilinpäätöksen informatiivisuutta verrattuna yksittäisen tilinpäätöserän tarkasteluun. (Seppänen 2011, 64.)

Tilinpäätöksen pohjalta laskettavat tunnusluvut jaetaan yleensä kolmeen ryhmään, kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuihin. Ryhmittelytapoja on kuitenkin useita, ja myös esimerkiksi jako operatiivisen kasvun, kannattavuuden ja tehokkuuden kesken on mahdollista. Yksittäisen vuoden yksittäiset tunnusluvut itsessään eivät ole erityisen informatiivisia, vaan niitä on aina suhteutettava johonkin vertailutietoon. Vertailua voidaan tehdä esimerkiksi aikaisempiin tilikausiin tai muihin yrityksiin. (Seppänen 2011, 64-65.) Joillekin tunnusluville on myös olemassa Yritystutkimus ry:n asettamia ohjeita. Ne eivät kuitenkaan ota huomioon eri toimialojen välisiä eroja, joten ohjeita ei ole syytä pitää ainoina vertailukohtina. Joillekin tunnusluville niin sanottu ohje voi löytyä myös yrityksen sisästä, sillä tavallisesti esimerkiksi oman pääoman tuotto prosenttia verrataan omistajien asettamaan tuotto vaatimukseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 111-112.)

4.1 Kannattavuus

Kannattavuus mittaa yrityksen liiketoiminnan taloudellista tulosta. Kannattava toiminta on jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Kannattavuutta voidaan mitata kahdella tavalla, absoluuttisesti tai suhteellisesti. Yrityksen absoluuttinen kannattavuus saadaan selville yksinkertaisesti vähentämällä liiketoiminnan kulut liiketoiminnan tuotoista. Suhteellinen kannattavuus kuvaa voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan nähden. (Yritystutkimus 2011, 60.)

Liiketulosprosentti

Liiketulosprosentti mittaa yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannattavuutta ennen ei-operatiivisia kuluja, kuten rahoituskuluja ja veroja. Liiketulosprosentti kuvaa kuinka paljon tulosta on jäänyt jäljelle, kun liiketoiminnan kulut on vähennetty liiketoiminnan tuotoista. Tunnusluku kertoo yrityksen hinnoitteluvoimasta sekä liiketoiminnan kustannustehokkuudesta. Mitä korkeampi tunnusluku on, sitä parempi on yrityksen hinnoitteluvoima ja kustannustehokkuus. (Seppänen 2011, 76.) Liiketulosprosenttia voidaan käyttää yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen, toimialan sisäiseen vertailuun ja myös eri toimialoilla toimivien yritysten vertailuun. (Yritystutkimus ry 2011, 61-62.)

$$\text{Liiketulosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos} \times 100 \%}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

Yritystutkimus ry on antanut liiketulosprosentille seuraavat ohjeavot:

- yli 10 % hyvä
- 5 - 10 % tyydyttävä
- alle 5 % heikko

Nettotulosprosentti

Nettotulosprosentti mittaa yrityksen kannattavuutta, kun kaikki operatiiviset, eli varsinaiset, ja ei-operatiiviset kulut on vähennetty liiketoiminnan tuotoista. Myös nettotulosprosentilla voidaan mitata yrityksen hinnoitteluvoimaa ja kustannustehokkuutta. Jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana, tulee nettotulosprosentin olla positiivinen. Nettotuloksesta yritys maksaa omistajilleen osinkoa ja investoi liiketoimintaansa. (Seppänen 2011, 75.) Nettotulos lasketaan lisäämällä liiketulokseen rahoitustuotot ja vähentämällä siitä rahoituskulut sekä verot. Yritystutkimus ry ei ole antanut tunnusluvulle ohjeavoa, sillä sen vähimmäistaso määräytyy muun muassa yrityksen voitonjakotavoitteiden ja pääomarakenteen vahvistamispyrkimysten mukaan. (Yritystutkimus ry 2011, 62.)

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos} \times 100 \%}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

Oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuotto prosentti mittaa yrityksen kykyä tuottaa voittoa omistajien yritykseen sijoittamalle pääomalle. Tunnusluku kertoo siis yrityksen omistajien näkökulmasta, kuinka kannattavasti ja tehokkaasti yritys on toiminut operatiivisessa liiketoiminnassaan ja investointitoiminnoissa, ja kuinka tehokkaasti yritysjohto on käyttänyt hyödykseen velkavipua tuot-

taakseen omistajien investoinneille voittoa. Tunnusluvun arvo on sitä korkeampi, mitä enemmän velkapääomaa yritys käyttää rahoituksessaan, ja mitä parempi on yrityksen tulos. (Seppänen 2011, 72-73.) Yritystutkimus ry ei ole antanut tunnusluvulle ohjearvoa, sillä tavoitetaso määräytyy yrityksen omistajien asettaman tuottovaatimuksen mukaan. Toimiakseen kannattavasti, yrityksen on kuitenkin pystyttävä tekemään voittoa vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle, joten tunnusluvun on oltava positiivinen. Tunnusluvun oma pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. (Yritystutkimus ry 2011, 65.)

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos (12 kk)} \times 100 \%}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta, eli kykyä tuottaa voittoa yritykseen sijoitetulle, ja korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Tunnusluku kertoo siis sijoittajien näkökulmasta, kuinka paljon yritys on tehnyt voittoa kaikilla sijoittajien rahoituksella tehdyillä investoinneilla riippumatta siitä, miten paljon yrityksellä on velkaa suhteessa omaan pääomaan. Sijoitetun pääoman tuotto prosentti on sitä korkeampi, mitä alhaisempi on sijoitetun pääoman määrä, ja mitä parempi on yrityksen tulos. (Seppänen 2011, 73-74.) Tunnusluvun sijoitetulla pääomalla tarkoitetaan oikaistun oman pääoman ja sijoitetun korollisen vieraan pääoman summaa, johon on lisätty myös 0-korkoiset pitkäaikaiset lainat. Sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. Jos yrityksen oma pääoma on negatiivinen, on sijoitettu pääoma kuitenkin vähintään sijoitetun vieraan pääoman suuruinen. Yritystutkimus ry ei ole asettanut sijoitetun pääoman tuotto prosentille ohjearvoa, mutta sitä voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen vieraasta pääomasta maksuman rahoituskuluprosentin suuruinen. (Yritystutkimus ry 2011, 64-65.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)} \times 100 \%}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

Kokonaispääoman tuotto prosentti

Kokonaispääoman tuotto prosentti mittaa yrityksen kykyä tuottaa tulosta kaikelle sen toimintaan investoidulle pääomalle. Tunnusluku kertoo yrityksen johdon näkökulmasta, kuinka paljon yritys on pystynyt tekemään voittoa riippumatta siitä, miten yrityksen tekemät investoinnit on rahoitettu, eli missä suhteessa se on käyttänyt velkavipua. Tunnusluvulla mitataan siis yrityksen kannattavuutta ja tehokkuutta. (Seppänen 2011, 73.) Kokonaispääoman tuotto prosentti on sijoitetun pääoman tuotto prosenttia vertailukelpoisempi tunnusluku etenkin silloin, kun jakoa korolliseen ja korottomaan vieraaseen pääomaan ei pystytä selvittämään. Mitä alhaisempi yrityksen pääoman määrä on ja mitä parempi on sen tulos, sitä korkeampi on tun-

nusluvun arvo. Tunnusluvun kokonaispääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. Jos oma pääoma on negatiivinen, on kokonaispääoma kuitenkin vähintään vieraan pääoman suuruinen. (Yritystutkimus ry 2011, 63-64.)

$$\text{Kokonaispääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Yritystutkimus ry on antanut kokonaispääoman tuotto prosentille seuraavat ohjeavot:

- yli 10 % hyvä
- 5 - 10 % tyydyttävä
- alle 5 % heikko

4.2 Maksuvalmius

Maksuvalmius mittaa yrityksen kykyä selviytyä laskuistaan ajallaan ja mahdollisimman edullisella tavalla. Erääntyneet maksut, maksetut myöhästymiskorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö ovat merkkejä huonosta maksuvalmiudesta. Hyvän maksuvalmiuden tunnusmerkkinä voidaan pitää esimerkiksi kassa-alennusten hyödyntämistä. Maksuvalmius voi olla joko dynaamista tai staattista. Dynaamisella maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen tulorahoituksen riittävyyttä tilikauden aikana, kun taas staattinen maksuvalmius mittaa maksuvalmiutta tietyllä hetkellä, kuten tilinpäätöshetkellä. Dynaamista maksuvalmiutta voidaan arvioida esimerkiksi kassavirtalaskelman avulla. (Yritystutkimus ry 2011, 71.)

Quick ratio

Quick ratio mittaa yrityksen kykyä selvittää lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan. Se laskee likviditeetiksi vain kaikkein nopeiten ja halviten rahaksi muutettavat erät. Quick ratiota tarkastellessa on otettava huomioon, että kaikki lyhytaikaiset saamiset eivät kuitenkaan ole todellisuudessa likviditeettisiä. Toisaalta taas osa pitkäaikaisesta omaisuudesta saattaa olla hyvinkin nopeasti muutettavissa rahaksi, kuten arvopaperit. (Salmi 2012, 201.) Tunnusluvun rahoitusomaisuudella tarkoitetaan lyhytaikaisten saamisten lisäksi rahavaroja, joita ovat käteiskassa, pankkitilit ja rahoitusarvopaperit. Jos yritys käyttää osatuloutusta, on rahoitusomaisuudesta vähennettävä osatuloutuksen saamiset. (Yritystutkimus ry 2011, 71.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}}$$

Yritystutkimus ry on antanut quick ratiolle seuraavat ohjeavot:

- yli 1 hyvä
- 0,5 - 1 tyydyttävä
- alle 0,5 heikko

Quick ration arvo 1 tarkoittaa sitä, että yrityksellä on yhtä paljon lyhytaikaista velkaa kuin likviditeettiä, jolloin maksuvalmius on hallinnassa. Arvo 0,5 kertoo kahdenkertaisesta lyhytaikaisesta velasta likviditeettiin suhteutettuna, jolloin maksuvalmiuden ongelmat ovat jo hyvin todennäköisiä. (Salmi 2012, 202.)

Current ratio

Current ratio mittaa yrityksen kykyä selvittää lyhytaikaisista veloistaan rahoitusomaisuudellaan ja vaihto-omaisuudellaan. Tarkasteluperspektiivi on siis jonkin verran pidempi kuin quick ratiossa, joka ei ota huomioon rahaksi muutettavaa vaihto-omaisuutta. Pidempi tarkastelu-aika väli aiheuttaa myös sen, että tunnusluvun lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta ei vähennetä saatuja ennakkomaksuja. (Yritystutkimus 2011, 71.) Current ration arvioimisessa on otettava huomioon, ettei vaihto-omaisuus ole läheskään aina muutettavissa rahaksi. Esimerkiksi ravintolatoiminnassa, jossa vaihto-omaisuus käsittää esimerkiksi viinejä ja raaka-aineita, liiketoiminnan jatkuvuus edellyttää, että vaihto-omaisuutta hankitaan koko ajan lisää myydyin tilalle. Jos vaihto-omaisuudesta saadut tulot käytetään lyhytaikaisen velan hoitamiseen, eikä uuden vaihto-omaisuuden hankintaan, ei ravintola voisi enää jatkaa toimintaansa. Tällöin current ratiota voitaisiin käyttää maksuvalmiuden mittarina vain, jos yritys lopettaisi toimintansa. Current ratio on kuitenkin hyvin käyttökelpoinen tunnusluku juurikin lainanantajan näkökulmasta, sillä vaihto-omaisuus on usein nopeasti realisoitavissa, jos yritystoiminta epäonnistuu ja lainanantaja haluaa omansa pois. (Salmi 2012, 203.)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yritystutkimus ry on antanut current ratiolle seuraavat ohjeet:

- yli 2 hyvä
- 1 - 2 tyydyttävä
- alle 1 heikko

Myyntisaamisten kiertoaika

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka pitkään yrityksen myynnit ovat saamisina ennen kuin ne tulevat rahana yrityksen kassaan. Myyntisaamiset sisältävät myös sellaisia eriä, jotka

eivät ole liikevaihtoa. Tällaisia ovat esimerkiksi arvonlisävero ja valmistevero. Todelliset kiertajat ovat siksi jonkin verran lyhempiä kuin kaavalla lasketut. (Yritystutkimus ry 2011, 69.) Mitä lyhempi yrityksen myyntisaamisten kiertoaika on, sitä parempi on sen maksuvalmius. Kiertoaikaa pyritään lyhentämään muun muassa tarjoamalla käteisalennuksia ja myymällä saamia perintäyhtiöille. (Salmi 2012, 214.) Liian pitkä kiertoaika voi aiheuttaa likviditeetti-ongelmia.

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{365 \times (\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \\ \text{päivinä}$$

Ostovelkojen kiertoaika

Ostovelkojen kiertoaika kertoo, kuinka paljon yritys on käyttänyt keskimäärin aikaa ostovelkojen maksuun. Mitä enemmän yrityksellä on ostovelkaa, sitä vähemmän se tarvitsee muuta rahoitusta. Ostovelka on yleensä korotonta, joten se vähentää korollisen ja oman pääoman tarvetta. Pitkä ostovelkojen kiertoaika kertoo usein hyvistä maksuehdoista. Todella pitkäksi venynyt kiertoaika saattaa kuitenkin kertoa maksuvaikeuksista ja hoitamattomista ostoveloista. Ostovelkojen kiertajan tulisi olla myyntisaamisten kiertoaikaa pidempi. Tällöin yritys saa toimittajiltaan rahoitusta enemmän kuin antaa sitä omille asiakkailleen. (Salmi 2012, 215-216.)

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{365 \times (\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}} \\ \text{päivinä}$$

4.3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuuden tunnusluvut mittaavat yrityksen pitkäaikaista maksuvalmiutta, eli kykyä selvitä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä, vaikka sen kannattavuus laskisi. Vakavaraisuus kertoo siis yrityksen kyvystä maksaa maksunsa sekä toteuttaa kasvusuunnitelmaansa. Vieraan pääoman käyttö pääomarakenteessa tarkoittaa niin sanotun velkavivun hyödyntämistä. Velkavipu auttaa yrityksen omistajia nostamaan oman pääoman tuottoa, mutta se lisää myös yrityksen rahoitusriskiä, sillä maksujen laiminlyöminen voi johtaa konkurssiin. Korkea velkaantumisaste johtaa helpommin maksuvaikeuksiin, jos esimerkiksi liikevaihto laskee äkillisesti. Yritys on sitä vakavaraisempi, mitä enemmän sillä on suhteessa omaa pääomaa sen koko rahoitusrakenteesta. Vakavarainen yritys kykenee siis selviytymään velvoitteistaan, kuten korollisista veloista, pitkällä aikavälillä. (Seppänen 2011, 83-84.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste kertoo missä määrin yrityksen omaisuus on rahoitettu omalla pääomalla. Tunnusluku mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Vakaalla, hyvin ennustettavissa olevalla toimialalla operoiva yritys tulee toimeen pienemmällä omavaraisuusasteella kuin yritys, jonka toimiala on esimerkiksi riippuvainen suhdanteista. Yritystutkimus ry ei ole asettanut omavaraisuusasteelle ylärajaa, mutta mikäli suuri osa yrityksen pääomasta on oman pääoman ehtoista, yrityksen rahoitus on kalliimpaa kuin jos käytettäisiin hyväksi velkavipua edes jossain määrin. Omalla pääomalla on myös suuremman riskin vuoksi korkeampi tuottovaatimus kuin vieraalla pääomalla. Liian suuri omavaraisuusaste voi kertoa yritysjohton aloitekyvyttömyydestä, mutta toisaalta myös siitä, että yritys valmistautuu suuriin investointeihin. Tunnusluvulle on siis vaikea asettaa edes ohjeellista ylärajaa. (Salmi 2012, 187-188.)

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma} \times 100 \%}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$$

Yritystutkimus ry on antanut omavaraisuusasteelle seuraavat ohjeet:

- yli 40 % hyvä
- 20 - 40 % tyydyttävä
- alle 20 % heikko

Net gearing

Net gearing, eli nettovelkaantumisaste kertoo yrityksen korollisen vieraan pääoman suhteen sen oman pääoman määrään. Nettovelkaantumisasteella mitataan siis, kuinka monta euroa yritys käyttää velkarahoitusta suhteessa yhteen oman pääoman euroon. Mitä korkeampi tunnusluku on, sitä tehokkaammin yritys käyttää velkavipua hyväksi, mutta sitä korkeampi on myös sen rahoitusriski. (Seppänen 2011, 84.)

Tunnusluvun osoittajan korollinen vieras pääoma sisältää pitkäaikaisen vieraan pääoman ilman saatuja ennakoita, korolliset lyhytaikaiset velat sekä muut sisäiset korolliset velat. Mukaan lasketaan myös pääomalainat, vaikka ne tilapäisesti olisivatkin korottomia. Kun tunnusluvun arvo jää alle yhteen, voidaan sitä pitää yleisesti ottaen hyvänä. Lukua 1 pidetään net gearingia tarkastellessa niin sanottuna riskinjakomittarina, sillä luotonantaja harvoin haluaa ottaa yrityksen toiminnasta suurempaa riskiä kuin yrityksen omistaja. (Salmi 2012, 188-189.)

$$\text{Net gearing, eli nettovelkaantumisaste} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

Net gearingia tarkastellessa ohjearvoina voidaan pitää seuraavia lukemia (Salmi 2012, 189):

- alle 0,5 hyvä
- 0,5 - 1 tyydyttävä
- yli 1 heikko

Mikäli tunnusluvun arvo jää miinusmerkkiseksi oman pääoman negatiivisuuden takia, voidaan sen arvoa pitää myös tällöin heikkona. (Yritystutkimus ry 2011, 68.)

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus on dynaaminen tunnusluku, sillä toisin kuin edellä esitetyt tunnusluvut, se suhteuttaa korollisten velkojen määrän liikevaihtoon. Tunnusluku ei kuitenkaan huomioi, että yrityksen on katettava liikevaihdostaan myös sen liiketoiminnan kulut. (Seppänen 2011, 85.) Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä hyvää liiketulosta, jotta se pystyy selviämään vieraan pääoman velvotteista. Tunnusluku on luotettavasti vertailtavissa vain saman toimialan yrityksiä kesken. Suhteellinen velkaantuneisuus voidaan laskea myös virallisen tilinpäätöksen tiedoilla. (Yritystutkimus ry 2011, 67.)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus, \%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} \times 100 \%}{\text{Liikevaihto (12 kk)}}$$

Yritystutkimus ry on antanut suhteelliselle velkaantuneisuudelle seuraavat ohjeavot:

- alle 40 % hyvä
- 40 - 80 % tyydyttävä
- yli 80 % heikko

4.4 Muut tunnusluvut

Edellä esitettyjen tunnuslukujen lisäksi mukaan on valittu kaksi tunnuslukua, jotka eivät kuulu kannattavuuden, maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden osa-alueisiin. Tunnuslukujen avulla voidaan kuitenkin selvittää tärkeää tietoa yrityksen toiminnasta.

Liikevaihdon muutosprosentti

Liikevaihdon muutosprosentti kertoo, kuinka monta prosenttia yrityksen liikevaihto on muuttunut edellisestä tilikaudesta. Tunnusluvulla mitataan yrityksen kehitystä, eli toiminnan kasvua tai supistumista. Tulkittaessa muutosprosenttia, on otettava huomioon inflaation kehitys.

Lisäksi on huomioitava vaikutukset, mikäli yritys on siirtynyt käyttämään osatuloutusta. (Yritystutkimus ry 2011, 75.)

$$\text{Liikevaihdon muutos, \%} = \frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)} \times 100 \%}{\text{Liikevaihto edellisellä tilikaudella (12 kk)}}$$

Liikevaihto per henkilö

Liikevaihto per henkilö kertoo, kuinka monta euroa yksi työntekijä on tuottanut liikevaihtoa keskimäärin. Tunnuslukua käytetään usein henkilöstön tehokkuuden mittarina. Eri yritysten välistä vertailua saattaa vaikeuttaa esimerkiksi se, että osa yrityksistä käyttää ulkopuolista työvoimaa, jotka merkitään tilinpäätöksessä ulkopuolisiksi palveluiksi. Esimerkiksi henkilöstövuokrausyritysten kautta hankittujen ulkopuolisten työntekijöiden kuluja ei lasketa välttämättä henkilöstökuluiksi. (Yritystutkimus ry 2011, 75.)

$$\text{Liikevaihto per henkilö} = \frac{\text{Liikevaihto (12 kk)}}{\text{Henkilöstö keskimäärin}}$$

5 Kohdeyrityksen tilinpäätösanalyysi

Opinnäytetyön tilinpäätösanalyysin kohdeyrityksenä toimii kuljetusalan yritys Yritys X. Tilinpäätösanalyysi suoritetaan tekemällä tunnuslukuanalyysi, prosenttilukumuotoinen tilinpäätös sekä trendianalyysi. Käytössä on yrityksen tilinpäätökset vuosilta 2010-2013. Tunnuslukuanalyysistä saatavia lukemia verrataan niin edellisiin tilikausiin kuin muihin saman toimialan yrityksiin. Toimialan tunnusluvut on saatu Finnveran ja Asiakastiedon tilinpäätöstietojen perusteella. Trendianalyysin avulla tarkastellaan yrityksen kehitystä valittuna ajanjaksona.

Yritys X:n tilinpäätöksiä oikaistiin siirtämällä lyhytaikaisten ostovelkojen sisältämät osamaksuvelat korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin.

5.1 Kohdeyrityksen esittely

Yritys X on osa koko maan kattavaa yksityisten kuljetusyrittäjien omistamaa kuljetuspalveluketjua, jolla on noin 100 toimipaikkaa ympäri Suomea. Koko kuljetuspalvelujärjestelmän liikevaihto oli vuonna 2012 lähes 700 miljoonaa euroa. Yritys X:n liikevaihto oli vuonna 2013 hieman yli 20 miljoonaa euroa, ja se työllisti 11 henkilöä.

(Yritys X:n tilinpäätös 2013)

Yritys X on luokiteltu toimialatilastojen vertailun yhteydessä osioon 52299, Muu kuljetusväli-tyt. Toimialaan kuuluvat tieliikenteen tavarankuljetusten välitystä koti- ja ulkomaanliiken-

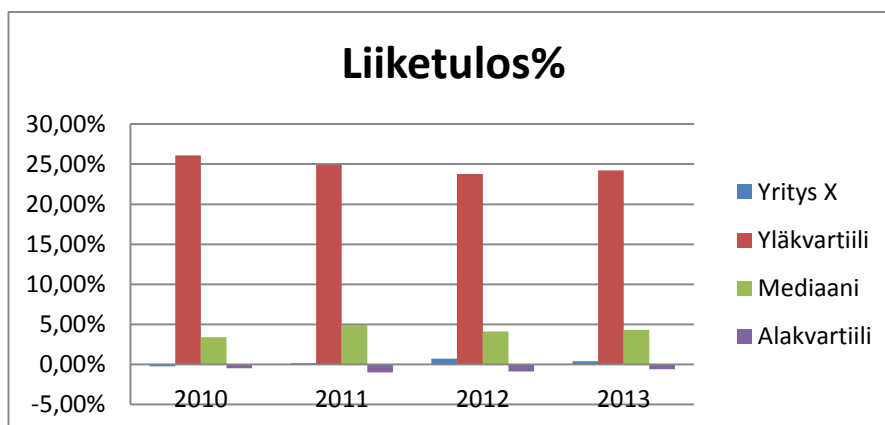
teessä harjoittavat yritykset. Yritys X:n toimintaan kuuluvat muun muassa vaihtolava- ja nos- toriautopalvelut, jakeluliikenne, maansiirtokuljetukset, erikoiskuljetukset ja konepalvelut. Yritys tarjoaa asiakkailleen toimivat kokonaisratkaisut aina talonrakentamisesta lämpöti- lasäädelyihin elintarvikekuljetuksiin, ja kilpailukyvyn takaa sen monipuolinen auto- ja työko- nekalusto, osaava henkilökunta ja toimiva kuljetusten ohjaus. (Tilastokeskus 2008)

5.2 Kohdeyrityksen tunnuslukuanalyysi

Yritys X:n tunnusluvut on laskettu yrityksen vuosien 2010-2013 tilinpäätösten perusteella. Tunnuslukuja on verrattu toimialan mediaaneihin, sekä ala- ja yläkvartiileihin. Alakvartiilia, mediaania ja yläkvartiilia määriteltäessä tunnuslukujen arvot asetetaan suuruusjärjestykseen. Alakvartiililla tarkoitetaan lukua, jonka alapuolelle jää 25 % luvuista. Mediaani puolestaan osoittaa lukusarjan keskimmäisen luvun. Yläkvartiiliksi kutsutaan lukua, jonka yläpuolelle jää 25 % kaikista luvuista. (Niskanen & Niskanen 2003, 202.) Mediaanin sekä ylä- ja alakvartiilin laskemista voidaan pitää luotettavampana kuin keskiarvon määrittämistä, sillä lukusarjan ra- dikaalisti muista luvuista eroavat ääripäät voivat vääristää keskiarvoa siten, ettei keskiarvo kuvaa jakauman tyypillistä arvoa tarpeeksi luotettavasti. Esimerkkinä voidaan käyttää kuvit- teellista liikevaihtojen sarjaa, jossa eri yritysten liikevaihdot ovat 85 000 €, 100 000 €, 125 000 €, 150 000 € ja 1 500 000 €. Tällöin liikevaihtojen keskiarvoksi tulisi 392 000 € ja me- diaaniksi 125 000 €. Jakauman tyypillinen arvo saadaan siis määritettyä luotettavammin me- diaanin avulla etenkin tilanteessa, jossa tiedetään, että jakauma ei ole todennäköisesti sym- metrisen.

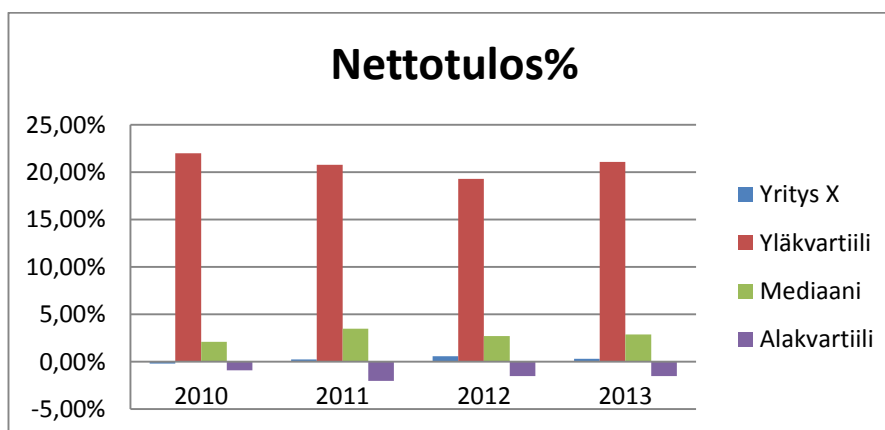
5.2.1 Kannattavuuden tunnusluvut

Tutkittavan yrityksen liikeulosprosentti jäi suhteellisen alhaiseksi koko tarkastelujaksolla. Vuonna 2010 tunnusluku painui miinusmerkkiseksi tappiollisen liikeuloksen takia ollen -0,26 %, mutta myöhemminä tarkastelujakson vuosina yrityksen liikeulosprosentti oli positiivinen, jääden kuitenkin alle yhteen prosenttiin. Yritystutkimus ry:n antamien ohjearvojen mukaan Yritys X:n liikeulosprosentin arvo on heikko. Verrattuna toimialan muihin yrityksiin, asettuu tutkittavan yrityksen liikeulosprosentti mediaanin ja alakvartiilin väliin jokaisena tarkastelu- jakson vuotena. Tunnuslukua arvioitaessa on otettava kuitenkin huomioon, että edes toi- mialan mediaani ei ylitä Yritystutkimus ry:n tyydyttävän liikeulosprosentin rajaa (5 %) mi- nään tarkastelujakson vuotena. Toimialan liikeulosprosentin voidaan siis katsoa olevan ylei- sestikin heikohko. Kuviossa 1 on esitelty Yritys X:n liikeulosprosentti.

Kuvio 1: Yritys X:n liiketulosprosentti

Tutkittavan yrityksen nettotulosprosentissa on havaittavissa samanlainen trendi kuin liiketulosprosentissakin. Yrityksen nettotulosprosentti jäi vuonna 2010 negatiiviseksi, mutta nousee muina vuosina positiiviseksi. Tunnusluku asettuu jälleen mediaanin ja alakvartiilin välimaastoon, kun vertaillaan tunnuslukua toimialan lukemiin. Yritystutkimus ry:n mukaan yrityksen liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana, jos nettotulosprosentti on positiivinen. Yritys X:n tunnusluvun voidaan katsoa olevan vähintäänkin tyydyttävä vuosina 2011-2013, kun taas vuonna 2010 se oli tappiollisen nettotuloksen myötä heikko. Yritys X:n nettotulosprosentti on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2: Yritys X:n nettotulosprosentti

Yritys X:n oman pääoman tuotto prosentti oli korkeimmillaan vuonna 2012, jolloin se kapusi lähes 30 %:iin. Oman pääoman tuotto prosentti jäi negatiiviseksi ainoastaan tappiollisena vuotena 2010. Vuosina 2011 ja 2013 tunnusluku oli hieman yli 10 %. Koska omalla pääomalla on aina suuri riski, tulisi sen tuoton nousta markkinoilta saatavia riskittömiä sijoituksia korkeammaksi. Riskittöminä sijoituksina voidaan pitää esimerkiksi valtion joukkovelkakirjalainoja, joiden korot ovat pysyneet tarkastelujaksolla selvästi alle viidessä prosentissa (Trading Economics 2014). Yritys X on onnistunut tekemään tuottoa omalle pääomalleen erinomaisesti

vuonna 2012, ja melko hyvin vuosina 2011 ja 2013. On huomionarvoista, että vaikka vuosi 2013 oli tuloksellisesti parempi kuin vuosi 2011, oli kuitenkin oman pääoman tuotto prosentti vuonna 2011 korkeampi. Tämä johtuu yrityksen kasvaneesta omasta pääomasta. Vuoteen 2011 verrattuna vuonna 2013 yrityksen oma pääoma oli lähes 50 % korkeampi, mikä näkyy heikompana oman pääoman tuottona, sillä nettotulos ei ole kasvanut aivan samaa tahtia kuin yrityksen oma pääoma. Yritys X:n oman pääoman tuotto prosentti on esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3: Yritys X:n oman pääoman tuotto prosentti

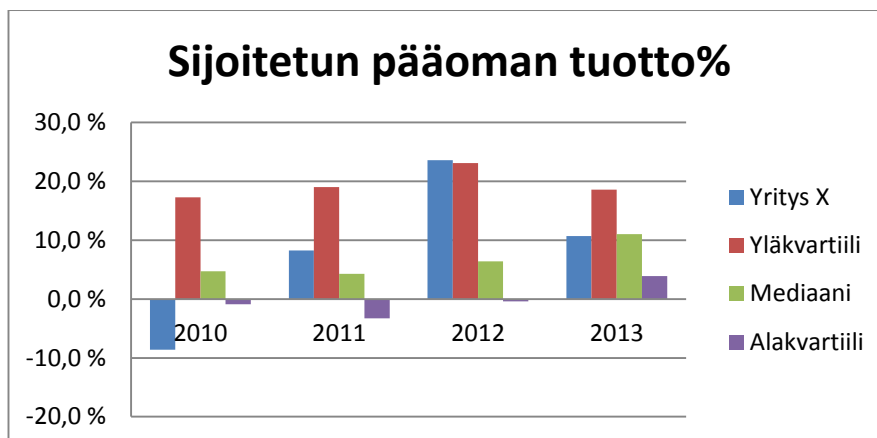
Yritystutkimus ry:n mukaan sijoitetun pääoman tuotto prosenttia voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen. Tarkastelujakson aikana ainoastaan vuonna 2010 rahoituskuluprosentti oli suurempi kuin sijoitetun pääoman tuotto, mikä oli seurausta vuoden 2010 tappiollisesta nettotuloksesta. Vuonna 2012 sijoitetun pääoman tuotto prosentti oli lähes kuusinkertainen rahoituskuluprosenttiin nähden, mitä voidaan pitää loistavana tuloksena. Taulukko 2 esittää Yritys X:n keskimääräisen rahoituskuluprosentin ja sijoitetun pääoman tuotto prosenttien vuosina 2010-2013.

	2010	2011	2012	2013
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti	-8,6 %	8,2 %	23,6 %	10,7 %
Keskimääräinen rahoituskuluprosentti	2,3 %	4,1 %	4,2 %	3,6 %

Taulukko 2: Yritys X:n sijoitetun pääoman tuottoaste ja keskimääräinen rahoituskuluprosentti

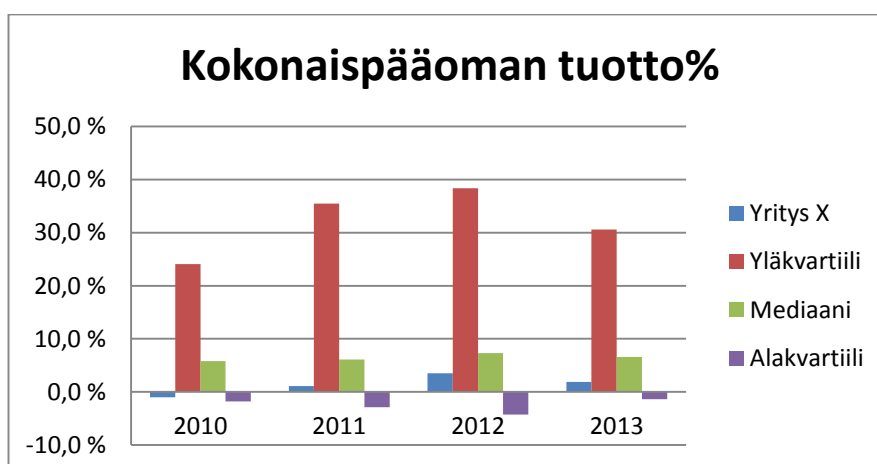
Tarkasteltavan yrityksen sijoitetun pääoman tuotto prosentti jää vuonna 2010 alle toimialan alakvartiiliin, mutta nousee heti vuonna 2011 yli mediaanin. Vuonna 2012 tunnusluku on jopa korkeampi kuin toimialan yläkvartiili, kun taas vuonna 2013 tunnusluvun arvo on hyvin lähellä toimialan mediaania, jääden kuitenkin hieman sen alapuolelle. Siinä missä Yritys X:n tunnusluvun arvo on heilahdellut melko paljon tarkastelujakson aikana, on tunnusluvun mediaani

kasvanut melko tasaisesti. Toimialan yritykset ovat siis pystyneet parantamaan sijoitetun pääoman tuotto prosenttiaan kautta linjan. Yritys X:n voidaan myös katsoa parantaneen sijoitetun pääoman tuotto prosenttiaan tarkastelujakson aikana. Kuviossa 4 on esitetty Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto prosentti.

Kuvio 4: Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto prosentti

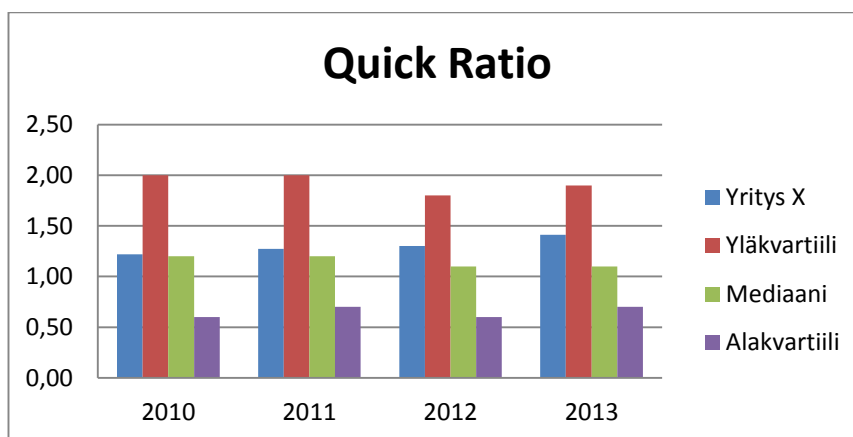
Kokonaispääoman tuotto prosentti on kannattavuuden mittari, joka mittaa yrityksen kykyä tehdä tuottoa kaikelle sen toimintaan sitoutuneelle pääomalle. Yritys X:n kokonaispääoman tuotto prosentti sijoittuu toimialavertailussa mediaanin ja alakvartiiliin väliin. Yritystutkimus ry:n ohjearvojen perusteella tarkasteltavan yrityksen tunnusluvun arvo on heikko, sillä se jää jokaisena vuotena alle viiden prosentin. Mittava ero sijoitetun pääoman ja kokonaispääoman tuotto prosenttien välillä johtuu siitä, että Yritys X:llä on huomattava määrä korotonta lyhytaikaista vierasta pääomaa, joka muodostuu pääasiassa ostoveloista. Tarkasteltaessa kokonaispääoman tuotto prosenttin mediaania toimialakohtaisesti, voidaan nähdä tasainen nousu vuodesta 2010 vuoteen 2013, jossa kuitenkin tarkasteltavan yrityksen tapaan vuosi 2012 on ollut kaikista tuottavin vuosi. Kuviossa 5 on esitetty Yritys X:n kokonaispääoman tuotto prosentti.

Kuvio 5: Yritys X:n kokonaispääoman tuottoprosentti

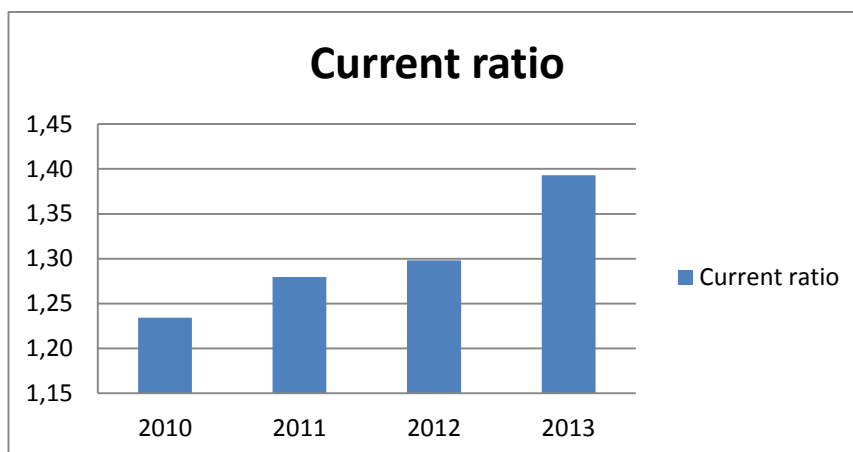
5.2.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Yritys X:n quick ratio on noussut tasaisesti koko tarkastelujakson ajan. Yritystutkimus ry on asettanut hyvän quick ration rajaksi arvon 1, jonka Yritys X saavuttaa jokaisena vuotena. Yleisesti ottaen koko toimialan lyhytaikaista maksuvalmiutta voidaan pitää hyvänä, sillä edes alakvartiili ei putoa mitään vuonna alle 0,5:n, joka on tyydyttävän ja heikon arvon raja. Tarkasteltava yritys sijoittuu jokaisena vuotena yläkvartiiliin ja mediaanin väliin. Kaiken kaikkiaan Yritys X:n lyhytaikaisen maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan erinomaisella tasolla. Kuviossa 6 on esitetty yrityksen quick ratio.

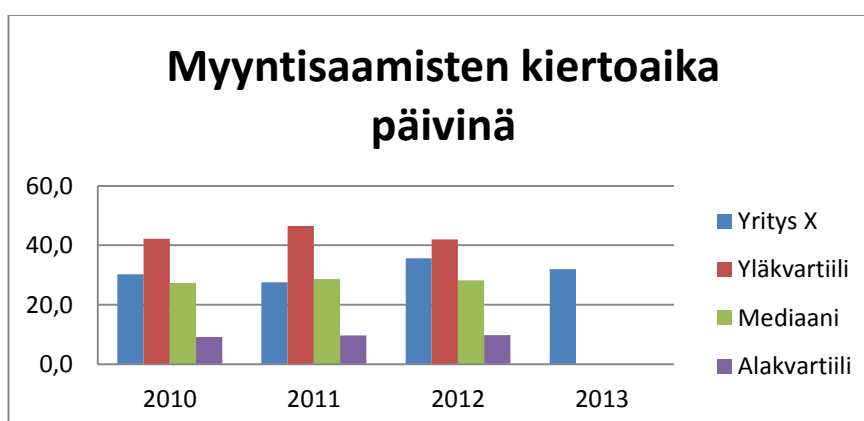
Kuvio 6: Yritys X:n quick ratio

Siinä missä quick ratio mittaa kuinka hyvin yritys selviäisi rahoitusomaisuudellaan lyhytaikaisista velvotteistaan, ajatellaan current ration kohdalla, että myös vaihto-omaisuus voitaisiin realisoida nopeasti lyhytaikaisista veloista selviämiseksi. Current ration ohjearvot ovat tästä syystä hieman korkeammat kuin quick ration. Yritys X:n current ratio lähentelee sen quick ratio -arvoa jokaisena vuotena, sillä yrityksellä ei ole merkittäviä määriä vaihto-omaisuutta. Vuonna 2013 current ratio laskee jopa quick ration alapuolelle, mikä on seurausta siitä, että saatuja ennakoja on tilinpäätöshetkellä enemmän kuin vaihto-omaisuutta. Yritys X:n current ratio pysyttelee koko tarkastelujakson ajan tyydyttävän arvon haarukassa, eli lukujen 1 ja 2 välissä. Current ration voidaan nähdä kasvaneen joka vuosi, aivan kuten quick rationin kohdalla oli havaittavissa. Yrityksen current ratio on noussut 13 % vuodesta 2010 vuoteen 2013. Yritys X:n current ratio on esitetty kuviossa 7.

Kuvio 7: Yritys X:n current ratio

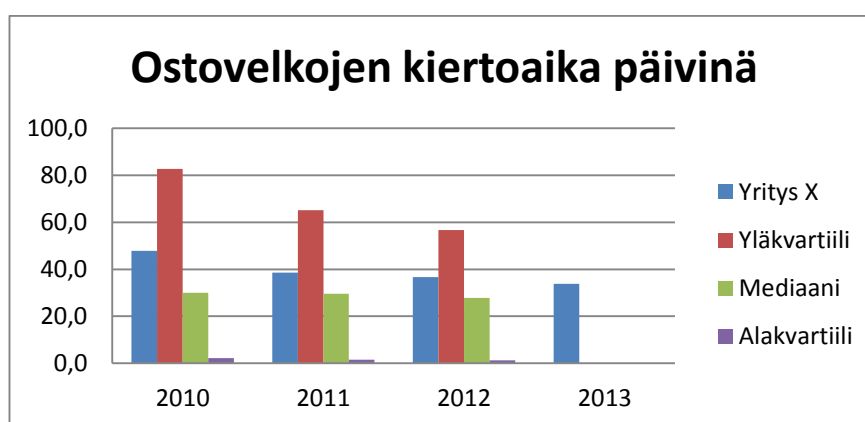
Myyntisaamisten kiero aika mittaa kuinka pitkään yrityksen myynnit ovat saamisina ennen kuin ne maksetaan rahana yrityksen kassaan. Lyhyt kiertoaika kertoo usein hyvästä maksuvalmiudesta, kun taas liian pitkä kiertoaika saattaa johtaa likviditeettiongelmiin. Yritys X:n myyntisaamisten kiertoaika on koko tarkastelujakson ajan noin yhden kuukauden luokkaa. Se asettuu toimialavertailussa mediaanin ja yläkvartiilin väliin, joskin vuonna 2011 kiertoaika oli hieman lyhempi kuin mediaaniyrityksellä. Myyntisaamisten kiertoaikaa tulisi verrata ennen kaikkea ostovelkojen kiertoaikaan. Kun myyntisaamisten kiertoaika on lyhempi kuin ostovelkojen kiertoaika, voidaan yrityksen katsoa saavan enemmän rahoitusta toimittajiltaan kuin antavan sitä omille asiakkailleen. Yritys X:n myyntisaamisten kiertoaika pysyykin koko tarkastelujakson ajan lyhyempänä kuin sen ostovelkojen kiertoaika. Kuviossa 8 on esitetty Yritys X:n myyntisaamisten kiertoaika. Kuviota lukiessa on otettava huomioon, että taulukon alakvartiili kuvaa yritystä, jonka taakse jää 75 % heikomman tunnusluvun saaneista yrityksistä, sillä lyhempi kiertoaika on merkki paremmasta maksuvalmiudesta.

Kuvio 8: Yritys X:n myyntisaamisten kiertoaika päivinä

Ostovelkojen kiertoaika mittaa kuinka kauan yritys on käyttänyt keskimäärin aikaa ostovelkojensa maksamiseen. Pitkä ostovelkojen kiertoaika on merkki hyvistä maksuehdoista. Yritys X:n

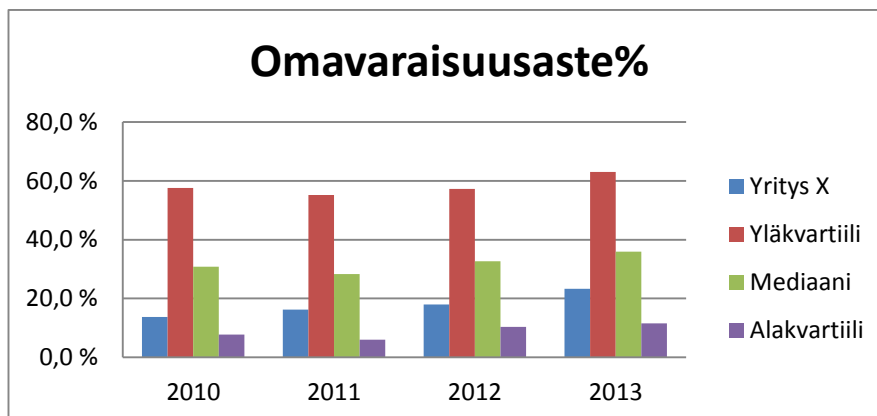
ostovelkojen kiertoaika on jokaisena tarkasteltavana vuotena mediaanin ja yläkvartiilin väli- maastossa. Kiertoaika on kuitenkin ollut joka vuosi laskussa, pudotusta vuodesta 2010 vuoteen 2013 on tullut lähes 30 %. Kun vuonna 2010 ostovelkojen kiertoaika oli vielä noin 18 päivää pidempi kuin myyntisaamisten kiertoaika, on vuoteen 2013 mennessä ero kutistunut noin kah- teen päivään. Mikäli kehityksen suuntaa ei saada käännettyä, voi ostovelkojen kiertoaika pu- dota lyhemmäksi kuin myyntisaamisten kiertoaika. Tunnuslukuja arvioidessa on kuitenkin otettava huomioon, että ne on laskettu tilinpäätöshetkellä, eli yhtenä päivänä 365:stä mah- dollisesta. Tehdäkseen tarkempia johtopäätöksiä, tulisi ottaa huomioon esimerkiksi keskimää- räinen myyntisaamisten ja ostovelkojen määrä kuukausittain, eikä vain tilinpäätösajankohta- na. Yritys X:n ostovelkojen kiertoaika on esitetty kuviossa 9.

Kuvio 9: Yritys X:n ostovelkojen kiertoaika päivinä

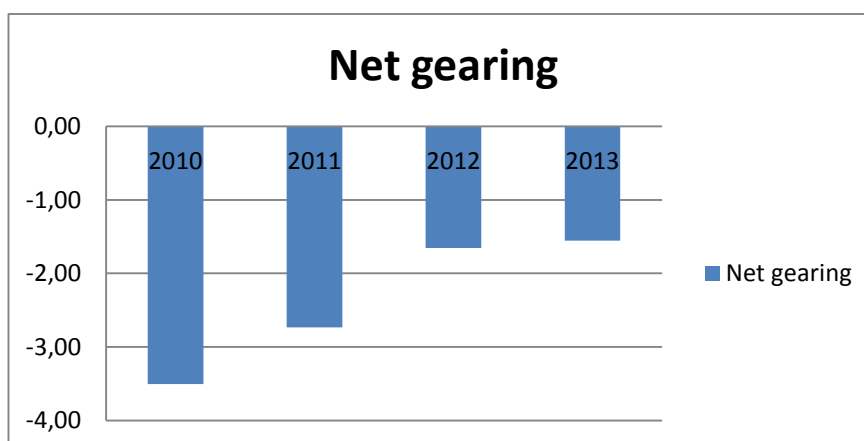
5.2.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä vel- voitteistaan pitkällä aikavälillä. Yli 40 % omavaraisuusastetta pidetään yleisesti ottaen hyvä- nä, mutta liian suuri omavaraisuusaste voi puolestaan kertoa esimerkiksi yritysjohdon aloite- kyvyttömyydestä. Yritys X:n omavaraisuusaste on vuosina 2010-2012 alle 20 %, eli Yritystutki- mus ry:n ohjearvojen mukaan heikko. Vuonna 2013 sen omavaraisuusaste nousee kuitenkin 23,3 %:iin, jolloin sitä voidaan pitää tyydyttävänä. Toimialaan verrattuna tunnusluku sijoittuu mediaanin ja alakvartiilin väliin. Myös toimialan osalta on nähtävissä, että omavaraisuusaste on kasvanut tarkastelujakson aikana joka vuonna lukuun ottamatta vuotta 2011, jolloin se laski edellisvuoteen nähden niin mediaanin kuin ylä- ja alakvartiilin osalta. Yritys X on kuiten- kin pystynyt kasvattamaan omavaraisuusastettaan nopeammin kuin toimiala keskimäärin, sillä nousua vuodesta 2010 vuoteen 2013 on tullut peräti 70 %. Yritys X:n omavaraisuusaste on esi- tetty kuviossa 10.

Kuvio 10: Yritys X:n omavaraisuusasteprosentti

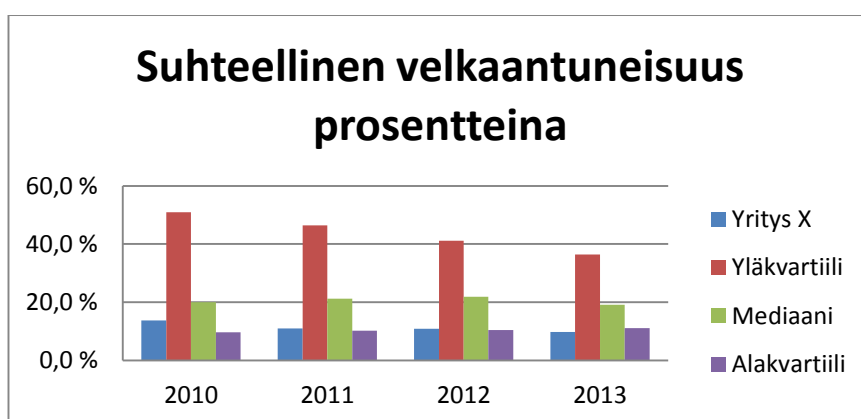
Net gearing, eli nettovelkaantumisaste mittaa kuinka monta euroa yritys käyttää velkarahoi-
tusta suhteessa yhteen oman pääoman euroon. Nettovelkaantumisastetta pidetään hyvänä,
kun se saa enintään arvon 1. Lisäksi, mikäli luvun miinusmerkkisyys on seurausta negatiivises-
ta omasta pääomasta, voidaan sen katsoa olevan heikko. Yritys X:n net gearing pysyy miinus-
merkkisenä koko tarkastelujakson ajan. Negatiivisuus ei kuitenkaan ole seurausta miinus-
merkkisestä omasta pääomasta, joten tunnusluvun arvoa voi pitää erinomaisena, sillä tässä
tapauksessa osoittajan negatiivisuus johtuu siitä, että yrityksellä on rahaa ja rahoitusarvopa-
pereita enemmän kuin korollista vierasta pääomaa. Yritys X:n nettovelkaantumisaste on kui-
tenkin noussut joka vuosi, mutta on yhä vuonna 2013 niin hyvällä tasolla, ettei nousua voida
pitää huolestuttavana. Kuviossa 11 on esitetty tarkasteltavan yrityksen nettovelkaantumisas-
te.

Kuvio 11: Yritys X:n net gearing

Velkaprocentti eli suhteellinen velkaantuneisuus mittaa kuinka paljon yrityksellä on vierasta
pääomaa suhteessa liikevaihtoon, kun saatuja ennakkoja ei oteta huomioon. Suhteellista vel-
kaantuneisuutta mitataan yleensä toimialasidonnaisesti. Yritys X:n velkaprocentti laskee jo-
kaisena tarkastelujakson vuotena, eli se on pystynyt kasvattamaan liikevaihtoaan tasaisesti

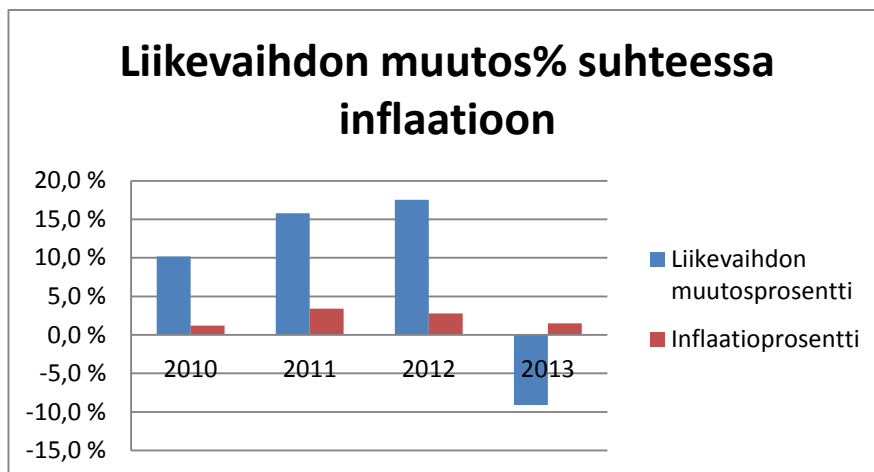
suhteessa vieraaseen pääomaansa. Toimialaan nähden sen suhteellinen velkaantuneisuus on hyvällä tasolla, ja se jopa alittaa alakvartiilin vuonna 2013. Muina vuosina se jää niukasti alakvartiilista pysyen kuitenkin mediaanin alapuolella jokaisena vuotena. Toimialan suhteellinen velkaantuneisuus on yleisestikin ottaen melko alhainen, sillä esimerkiksi vuonna 2013 yläkvartiilin velkaprosentti oli vain 36 %, mitä voidaan pitää suhteellisen hyvänä. Kuviossa 12 on esitetty Yritys X:n suhteellinen velkaantuneisuus. Kuviota lukiessa on otettava huomioon, että taulukon alakvartiili kuvaa yritystä, jonka taakse jää 75 % heikomman tunnusluvun saaneista yrityksistä, sillä pienempi velkaprosentti on merkki vakavaraisemmasta yrityksestä.

Kuvio 12: Yritys X:n suhteellinen velkaantuneisuus prosentteina

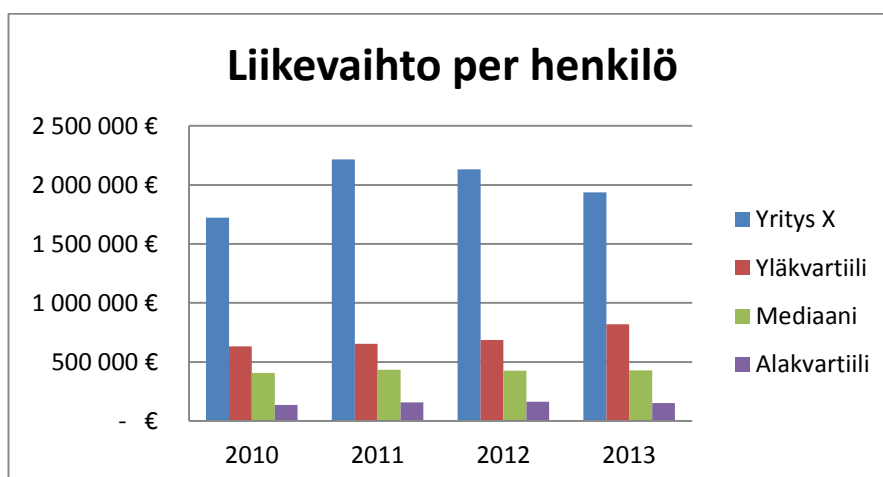
5.2.4 Muut tunnusluvut

Liikevaihdon muutosprosentti kuvaa, kuinka paljon yrityksen liikevaihto on muuttunut suhteessa edelliseen tilikauteen. Liikevaihdon muutosta mitattaessa on otettava huomioon inflaation kehitys. Yritys X pystyi kasvattamaan liikevaihtoaan vuosina 2010-2012, mutta vuonna 2013 liikevaihto putosi hieman alle 10 %. Liikevaihdon laskeminen selittyy kuitenkin käytännössä sillä, että vuosi 2012 oli epätavallisen hyvä vuosi, ja vuonna 2013 tilanne normalisoitui jälleen. Tämän voi myös havaita tuloslaskelmasta, sillä vuonna 2013 liikevaihto kasvoi kuitenkin noin 1,5 miljoonaa euroa vuoteen 2011 nähden. Vertailtaessa Suomen inflaatioprosenttiin, kolmena ensimmäisenä tarkastelujakson vuotena yrityksen liikevaihto kasvoi selkeästi nopeammin kuin hinnat yleisesti. Yritys X:n liikevaihdon muutosprosentti on esitetty kuviossa 13. (Tilastokeskus 2014)

Kuvio 13: Yritys X:n liikevaihdon muutosprosentti suhteessa inflaatioon

Liikevaihto per henkilö mittaa henkilöstön tehokkuutta. Eri yritysten välistä vertailtavuutta saattaa heikentää esimerkiksi se, että osa yrityksistä käyttää alihankkijoita, jolloin niistä aiheutuvat kulut merkitään ulkopuolisiksi palveluiksi. Yritys X toimii esimerkkinä tällaisesta yrityksestä, sillä sen ulkopuolisten palveluiden määrä on suurempi kuin mikään muu kulu sen tuloslaskelmassa. Suuri ulkopuolisten palveluiden käyttö saattaa myös vääristää sen liikevaihto per henkilö -tunnuslukua, jossa sen arvo on vuosittain yli 100 % korkeampi kuin yläkvartiilin yrityksellä. Yritys X:n liikevaihto per henkilö -tunnusluvusta ei siis kannata vetää kovin suuria johtopäätöksiä. Tarkasteltavan yrityksen liikevaihto per henkilö on esitetty kuviossa 14.

Kuvio 14: Yritys X:n liikevaihto per henkilö

5.3 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tuloslaskelman erät suhteutetaan liikevaihtoon ja taseen erät taseen loppusummaan. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla voidaan siis tarkastella tilinpäätöksen erien kehitystä suhteessa liikevaihtoon ja taseen loppusummaan.

Yritys X:n prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma on esitetty liitteessä 1. Hallitsevana tuloslaskelman eränä toimii ulkopuoliset palvelut, joita yrityksellä jokaisena vuotena yli 90 % liikevaihdostaan. Suuri ulkopuolisten palvelujen määrä on seurausta siitä, ettei yritys omista itse kaikkia kuljetusvälineitä, vaan toimii tietynlaisena välityspalveluna asiakkaiden ja käyttämiensä alihankkijoiden välillä. Ulkopuolisten palveluiden osuus on kasvanut hieman alle kaksi prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2013 nähden. Usein ulkopuolisten palveluiden käytön lisääntyminen aiheuttaa vastavuoroisesti henkilöstökulujen pienenemistä. Henkilöstökulujen osuus onkin laskenut 0,10 %. Kun suhteutetaan henkilöstökulujen lasku ja ulkopuolisten palveluiden kasvu, voidaan huomata, että henkilöstökulut ovat laskeneet noin 100 % vauhdikkaammin. On kuitenkin otettava huomioon, että koska ulkopuolisten palveluiden määrä on suhteessa niin paljon suurempi kuin henkilöstökulujen, ei näiden erien muutoksien välille voida kuitenkaan vetää suoraa korrelaatiota.

Yritys X:n aine- ja tarvikekäytön osuus on laskenut 3,82 %:sta 2,36 %:iin tarkastelujakson aikana, eli yrityksen ostot ovat pienentyneet suhteessa liikevaihtoon. Myös liiketoiminnan muiden kulujen osalta on havaittavissa samanlaista kehitystä. Liiketoiminnan muiden tuottojen osuus on sen sijaan noussut.

Yritys X:n taseen vastaavien prosenttilukumuotoinen tilinpäätös on esitelty liitteessä 2. Taseen vastaavaa -puolella suurimpia eriä taseen loppusummaan nähden ovat lyhytaikaiset saamiset yhteensä, ja eritoten sen sisältämä erä myyntisaamiset, sekä rahat ja rahoitusarvopaperit. Aineettomat hyödykkeet muodostavat todella marginaalisen osuuden taseen loppusummasta, eikä osuus muutu merkittäväällä tavalla tarkastelujakson aikana. Aineelliset hyödykkeet muodostavat noin 10 %:n osuuden vastaavista, suurimpana eränään maa- ja vesialueet noin seitsemän prosentin osuudellaan. Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten erä jää alle prosenttiin, eikä senkään kehityksessä ole havaittavissa muutosta. Leasingomaisuuden osuus säilyy noin yhdessä prosentissa koko tarkastelujakson ajan.

Yritys X:n vaihto-omaisuus oli vuonna 2010 1,26 % taseen loppusummasta. Vuoteen 2013 mennessä osuus oli kuitenkin pudonnut 0,69 %:iin. Vaihto-omaisuuden määrän voidaan siis katsoa lähes puolittuneen tarkastelujakson aikana suhteutettuna taseen loppusummaan. Myyntisaamisten osuus on sen sijaan noussut hurjasti, kasvua vuoteen 2010 nähden on tullut peräti noin 13 %. Vuonna 2013 myyntisaamisten määrä suhteessa taseen loppusummaan oli noin 57 %, mitä voidaan pitää varsin korkeana. Rahojen ja rahoitusarvopapereiden osuus on sen sijaan pudonnut lähes yhtä radikaalisti. Kun vielä 2010 niiden osuus taseen loppusummassa oli yli 40 %, jää osuus vuonna 2013 alle 30 %:iin. Lyhytaikaiset saamiset ovat siis kasvaneet suhteessa yhtä paljon kuin rahat ja rahoitusarvopaperit ovat laskeneet.

Jos lyhytaikaisten saamisten osuus oli huomattava taseen vastaavaa-puolella, niin sama trendi on nähtävissä taseen vastattavaa-puolellakin, jossa suurimpana eränä on lyhytaikainen vieras pääoma. Oman pääoman suurin yksittäinen erä on kertyneet voittovarot, joka muodostaa lähes 15 % osuuden vuoden 2013 vastattavista. Osuus on kasvanut kolmen vuoden takaiseen nähden lähes viisi prosenttia. Kasvaneet voittovarot sekä positiivinen tilikauden tulos ovat kasvattaneet oman pääoman osuutta lähes kahdeksan prosenttiyksikköä vertailtaessa vuosien 2010 ja 2013 prosenttilukumuotoisia taseita, mikä näkyi myös tunnuslukuanalyyseissä omavaraisuusasteen kasvuna.

Pitkäaikaisen vieraan pääoman muodostaa yksinomaan saadut ennakot noin 16,5 %:n osuudellaan. Osuus ei ole juurikaan muuttunut tarkasteltavina vuosina, vaan se on pysynyt kokolailla samassa. Lyhytaikaisen vieraan pääoman suurin erä löytyy ostovelkojen sarakkeesta. Jos taseen vastaavaa-puolella myyntisaamiset olivat kasvussa, niin ostovelkojen osalta trendi vaikuttaisi olevan päinvastainen, sillä ostovelkojen osuus on pudonnut lähes 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2010 vuoteen 2013. Vaikka saatujen ennakkoiden ja muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen määrä onkin kasvanut, putoaa lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus silti noin 70 prosentista noin 63 prosenttiin. Yksi tämän selittävä tekijä on myös oman pääoman kasvu. Yritys X:n taseen vastattavien prosenttilukumuotoinen tilinpäätös on esitetty liitteessä 3.

5.4 Trendianalyysi

Trendianalyyseissä yksittäisten tilinpäätöserien kehitystä tarkastellaan vertaamalla niitä niin sanottuun perusvuoteen, eli aikaisimpaan tarkasteltavaan vuoteen. Trendianalyyseissä perusvuoden erät saavat arvon 100 %, johon myöhempien vuosien eriä verrataan. Yritys X:n tuloslaskelman trendianalyysi on esitetty liitteessä 4.

Trendianalyyseistä nähdään nopeasti yrityksen liikevaihdon kehitys. Analyyseistä voidaan huomata, että liikevaihto on kasvanut tarkasteluajana 24 %, ja liiketoiminnan muut tuotot jopa 68 %. Liikevaihto oli korkeimmillaan vuonna 2012, jolloin se oli 36 % korkeampi kuin vuonna 2010. Aine- ja tarvikekäyttö on vähentynyt yhtä paljon kuin liikevaihto kasvanut, eli 24 % vuonna 2013 verrattaessa lähtövuoteen. Ulkopuolisen palveluiden osalta kasvua on tullut 26 % ja henkilöstökulujen osalta 20 %. Liiketoiminnan muut kulut ovat pienentyneet 11 %. Koska Yritys X:n käyttökate jäi negatiiviseksi vuonna 2010, on vuoden 2013 vertailuluku -498 %. Yrityksen käyttökate oli siis lähes viisi kertaa suurempi kuin sen liiketoiminnasta aiheutunut tappio vuonna 2010. Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, tulee Yritys X:n aine- ja tarvikekäyttö laskemaan ja henkilöstökulut nousemaan. Ulkopuolisten palveluiden kehitys näyttää mukailevan liikevaihdon kehitystä, joten jos yritys pystyy kasvattamaan liikevaihtoaan, tulevat myös ulkopuoliset kulut kasvamaan.

Yritys X:n poistot laskivat vuosina 2010-2012 tasaisesti, mutta nousivat vuodeksi 2013 lähes vuoden 2010 tasolle, mitä voidaan pitää seurauksena tehdyistä investoinneista. Liiketulos oli vuonna 2013 kaksi kertaa suurempi kuin liiketappio vuonna 2010. Korko- ja rahoitustuotot sekä -kulut näyttävät kulkeneen melkolailla käsi kädessä koko tarkastelujakson ajan. Vuonna 2011 kumpikin nousi radikaalisti, mutta sen jälkeen tapahtunut lasku on ollut aivan yhtä jyrkkä: kun muut korko- ja rahoitustuotot -erä oli vuonna 2011 318 % vuoden 2010 arvosta, niin vuonna 2013 tuottoja tuli enää 39 % perusvuoteen nähden. Pienentyneet korkotuotot ja -kulut lienevät seurausta yleisesti laskeneesta korkotasosta. Kun otetaan huomioon korkotason kehitys vuonna 2014, on oletettavaa, että korkotuotot ja -kulut tulevat laskemaan yhä seuraavanakin tilikautena.

Trendianalyysin välittömät verot -kohdassa perusvuotena on käytetty poikkeuksellisesti vuotta 2011, sillä vuonna 2010 yritys ei maksanut veroja lainkaan tappiollisen tilikauden takia. Verojen kasvu on ollut eksponentaalista, sillä vuoden 2013 verojen määrä oli peräti 11560 % vuoden 2011 veroista. Vuonna 2012 veroja maksettiin lähes tuplasti vuoteen 2013 nähden. Tilikauden tulos oli vuonna 2012 lähes nelinkertainen vuonna 2010 tulleeseen tappioon nähden, ja vuonna 2013 voittoa kirjattiin kaksinkertainen määrä perusvuoden tappioon nähden.

Yritys X:n taseen vastaavien trendianalyysi on esitelty liitteessä 5. Trendianalyysistä voidaan huomata, että maa- ja vesialueiden arvo on pysynyt vakiona, mutta rakennusten ja rakennelmien arvo pudonnut tasaisesti. Tämä on luonnollisesti seurausta tehdyistä poistoista. Koneet ja kalusto -erä laski sekin tasaisesti vuoteen 2012, mutta vuonna 2013 tehtiin investointeja, jolloin kaluston arvo nousi 14 prosenttia korkeammaksi kuin mitä se oli perusvuonna. Kun muiden aineellisten hyödykkeidenkin arvo laski alle puoleen, nähdään trendianalyysistä, että aineellisia hyödykkeitä oli vuonna 2013 yhteensä kolme prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010. Leasingomaisuus laski samaan aikaan kymmenen prosenttia. Tulevaisuudessa aineellisten hyödykkeiden arvo tulee laskemaan suunnitelman mukaisten poistojen myötä tasaisesti, ellei yritys tee uusia investointeja. Aineettomat hyödykkeet tulevat pysymään samassa, sillä maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja.

Yrityksen vaihto-omaisuus väheni jokaisena vuotena perusvuoteen nähden, asettuen lopulta lähes puoleen lähtövuoden arvosta. Samansuuntainen kehitys jatkuu myös tulevina tilikausina. Myyntisaamisten trendi noudatteli puolestaan liikevaihdon kehitystä. Vuonna 2012, jolloin liikevaihtokin oli korkeimmillaan, myyntisaamisia oli tilinpäätöshetkellä jopa 60 % enemmän kuin vuonna 2010. Vuoden 2013 tilinpäätöksen myyntisaamisten määrä kuitenkin laski liikevaihdon tapaan edellisvuoteen nähden. Yritys X:n rahojen ja rahoitusarvopaperien määrä väheni selvästi perusvuoteen verrattuna. Vuonna 2013 niiden arvo oli 73 % verrattuna vuoteen 2010. Taseen loppusumma laski vuonna 2011 vain noustakseen vuonna 2012 jopa 13 prosenttia

korkeammaksi kuin perusvuonna. Laskua tapahtui kuitenkin taas vuonna 2013, jolloin taseen loppusumma asettui yhden prosentin korkeammaksi kuin vuonna 2010.

Yritys X:n taseen vastattavien trendianalyysi on esitelty liitteessä 6. Oman pääoman osalta suurimmat muutokset ovat nähtävissä kertyneiden voittovarojen ja tilikauden tuloksen osalta. Kertyneitä voittovaroja oli vuonna 2013 jopa 44 % enemmän kuin vuonna 2010. Tilikauden tuloksen kehitys on eritelty jo tuloslaskelman trendianalyysissä. Oma pääoma kasvoi kaiken kaikkiaan 69 % perusvuoteen nähden. Tämä oli havaittavissa myös tunnuslukuanalyysissä, jossa yrityksen omavaraisuusaste nousi tasaisesti joka vuosi. Jos trendi jatkuu samansuuntaisena, tulee oma pääoma kasvamaan yhä seuraavinakin tilikausina.

Pitkäaikaisen vieraan pääoman osalta voidaan huomioida muiden pitkäikaisten velkojen pois maksaminen tilikauden 2012 loppuun mennessä. Myöskään lyhytaikaisia korollisia velkoja ei ollut enää vuoden 2013 taseessa. Saadut ennakkomaksut -erä on sen sijaan kasvanut perusvuoteen nähden todella paljon. Vuonna 2013 ennakoiden määrä oli 1018 prosenttia vuoden 2010 ennakoista. Vuosi 2013 ei ollut ennakoiden osalta poikkeus, vaan lukema kasvoi tasaisesti joka tilikaudella. Kasvun voidaan olettaa jatkuvan myös tulevaisuudessa. Ostovelkojen määrä oli sen sijaan ainoastaan vuonna 2012 korkeampi kuin vuonna 2010. Vuoden 2013 päätteeksi Yritys X:llä oli 13 % vähemmän ostovelkoja perusvuoteen nähden. Muut korottomat lyhytaikaiset velat -erä kasvoi tarkastelujaksolla 15 %. Prosenttilukumuotoisen taseen tapaan yrityksen vieraan pääoman määrä voidaan havaita myös trendianalyysistä. Vierasta pääomaa oli perusvuoteen nähden enää 92 % vuoden 2013 lopussa. Syinä tähän voidaan pitää korollisten velkojen pois maksamista ja ostovelkojen vähenemistä. Vieraan pääoman määrä tulee laskemaan myös seuraavina vuosina, ellei yritys ota uusia lainoja.

6 Johtopäätökset ja yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Yritys X:n taloudellinen tilanne tilinpäätösanalyysin avulla. Analyysin menetelminä käytettiin erilaisia kannattavuuden, maksuvalmiuden sekä vakavaraisuuden tunnuslukuja, prosenttimuotoista tilinpäätöstä sekä trendianalyysiä. Laskettuja tunnuslukuja verrattiin toimialan lukemiin ja Yritystutkimus ry:n asettamiin ohjearvoihin. Trendianalyysin avulla analysoitiin yrityksen kehitystä.

Yritys X:n kannattavuuden voidaan katsoa olevan tyydyttävällä tasolla. Yritys on tehnyt voitollisen tuloksen jokaisena tilikautena tappiollisen vuoden 2010 jälkeen. Voitto on kuitenkin ollut suhteellisen vähäinen verrattuna liikevaihtoon, joten liiketulos- ja nettotulosprosentit jäivät alhaisiksi. Oman ja sijoitetun pääoman tuottoasteet ovat sen sijaan hyvällä tasolla. Kokonaispääoman tuotto prosentti jää hieman toimialan mediaanista, mutta pysyy koko ajan alkvartiilin yläpuolella. Toimialaan nähden tunnusluku on tyydyttävällä tasolla.

Yritys X:n maksuvalmiutta voidaan pitää hyvänä. Yrityksen quick ratio ylittää jokaisena vuonna selvästi Yritystutkimus ry:n asettaman yli yhden ohjearvon ja sijoittuu toimialavertailussa mediaanin yläpuolelle. Current ratio on tyydyttävällä tasolla, sillä Yritys X:llä ei ole juurikaan vaihto-omaisuutta, joka nostaisi lukemaa verrattuna quick ratioon. Yrityksen myyntisaamisten kiertoaika pysyy joka vuonna lyhyempänä kuin sen ostovelkojen kiertoaika, mitä voidaan pitää merkinä hyvästä maksuvalmiudesta. Kiertoaajat ovat myös hyvällä tasolla kun niitä verrataan toimialan lukemiin.

Yritys X:n vakavaraisuus on niin ikään hyvällä tasolla. Omavaraisuusaste nousi huomattavasti jokaisena vuonna ja tulee nousemaan myös vastaisuudessa. Omavaraisuusaste on tyydyttävällä tasolla. Yrityksen net gearing eli nettovelkaantumisaste on erinomainen, ja pysyy koko tarkastelujakson ajan negatiivisena. Myös suhteellinen velkaantuneisuus on hyvä, ja alittaa selkeästi Yritystutkimus ry:n hyvän ohjearvon, joka on 40 %. Yritys X:n suhteellinen velkaantuneisuus on myös toimialaan nähden erinomainen, sillä se kuuluu parhaaseen neljännekseen.

Muut tunnusluvut sisälsivät liikevaihdon muutosprosentin sekä liikevaihdon per henkilö. Liikevaihto kasvoi aina vuoteen 2012 asti, mutta enää 2013 Yritys X ei pystynyt kasvattamaan myyntiään. Tämä oli ennemmin seurausta normalisoituneesta tilanteesta kuin mistään draamattisesta notkahduksesta, sillä vuosi 2012 oli poikkeuksellisen hyvä. Vuosina 2010-2012 yrityksen liikevaihto kasvoi myös selvästi nopeammin kuin inflaatioprosentti, mitä voidaan pitää merkinä kasvaneesta liiketoiminnasta. Liikevaihto per henkilö oli selvästi yli toimialan yläkvartiilin, joten Yritys X:n henkilöstön tehokkuus oli erinomaisella tasolla.

Kun tarkastellaan tilikausia erikseen, voidaan huomata kaksi poikkeavaa vuotta muiden joukossa. Vuosi 2010 erottuu tappiollisella tuloksellaan kun taas vuonna 2012 tulos sekä liikevaihto olivat selvästi korkeimmat. Vuonna 2010 kuljetusalaan vaikutti vahvasti vuonna 2008 alkanut taantuma. Vuoteen 2008 nähden vuoden 2010 liikevaihto oli yli miljoona euroa pienempi. Muita tappiolliseen tulokseen vaikuttaneita seikkoja olivat uuden ajovälityspalkkiojärjestelmän käyttöönotto sekä noin 15 000 euron luottotappiot, jotka olivat selvästi suurimmat koko tarkastelujaksolta. Vuosi 2011 oli jälleen voitollinen, ja aloitti nousukiidon kohti vuoden 2012 huippua. Vuonna 2012 Yritys X:n myynti onnistui yli odotusten, ja se sai paljon hyviä maansiirtokuljetusurakoita. 2012 oli loistava vuosi etenkin kannattavuuden osalta, ja esimerkiksi pääoman tuotto prosentit nousivat erinomaisiin lukemiin. Muun muassa sijoitetun pääoman tuotto oli lähes nelinkertainen mediaaniin nähden. Poikkeuksellisen hyvän vuoden 2012 jälkeen vuonna 2013 tilanne normalisoitui. Vuonna 2013 Yritys X pystyi parantamaan eritoten vakavaraisuuttaan vähentämällä vieraan pääoman määrää. (Yritys X 2014)

Vuonna 2014 Euroopan talouteen on vaikuttanut Venäjän ja Ukrainan välinen konflikti. Esimerkiksi elintarvikkeiden tuontikiellon on uutisoitu vaikuttavan kuljetusalaan Suomessakin. Konfliktin vaikutusten suuruusluokkaa Yritys X:n on vaikea arvioida. Konflikti ei ole vaikuttanut kuitenkaan suoranaisesti yrityksen toimintaan, mutta välillisiä vaikutuksia on taatusti. Yritys X ei ole joutunut tekemään konfliktin takia muutoksia toimintatapoihinsa. Koska Yritys X:n talous on vakaalla pohjalla, eivät suhdannevaihtelut tule vaikuttamaan sen toimintaan merkittäväällä tavalla. (Yritys X 2014) Tilinpäätösanalyysin pohjalta voidaan arvioida, että Yritys X pystyy tulevaisuudessa kasvamaan maltillisesti joka vuosi, ja jatkamaan samaa trendiä myös omavaraisuuden kasvattamisen suhteen. Yritys X:n voidaan katsoa vakiinnuttaneen asemansa toiminta-alueellaan ja pystyvän selviämään velvoitteistaan niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä hyvän maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden ansiosta.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Porvoo: Edita.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Hämeenlinna: Kauppakamari.

Yritystutkimus ry. 2011. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus.

Yritys X. 2011. Tilinpäätös 1.1.2010-31.12.2010.

Yritys X. 2012. Tilinpäätös 1.1.2011-31.12.2011.

Yritys X. 2013. Tilinpäätös 1.1.2012-31.12.2012.

Yritys X. 2014. Tilinpäätös 1.1.2013-31.12.2013.

Sähköiset lähteet

Asiakastieto. 2014. Voitto+-ohjelman tilinpäätöstiedot. Viitattu 4.12.2014.

Kirjanpitolaki. 1997. 30.12.1997/1339. Viitattu 11.11.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Tilastokeskus. 2008. Toimialaluokitus 2008, 52299 Muu kuljetusväilytys. Viitattu 22.12.2014.
<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/910-2008/52299.html>

Tilastokeskus. 2014. Hinnat ja kustannukset. Viitattu 12.12.2014.
http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html

Tilastokeskus. 2014. Tilinpäätöstilastot. Viitattu 4.12.2014.
<http://www2.toimialaonline.fi/>

Trading Economics. 2014. Finland Government Bond 10Y. Viitattu 16.12.2014.
<http://www.tradingeconomics.com/finland/government-bond-yield>

Julkaisemattomat lähteet

Yritys X, sähköposti. 22.12.2014. Espoo.

Kuviot

Kuvio 1: Yritys X:n liiketulosprosentti.....	38
Kuvio 2: Yritys X:n nettotulosprosentti	38
Kuvio 3: Yritys X:n oman pääoman tuotto prosentti.....	39
Kuvio 4: Yritys X:n sijoitetun pääoman tuotto prosentti	40
Kuvio 5: Yritys X:n kokonaispääoman tuotto prosentti	41
Kuvio 6: Yritys X:n quick ratio	41
Kuvio 7: Yritys X:n current ratio	42
Kuvio 8: Yritys X:n myyntisaamisten kiertoaika päivinä	42
Kuvio 9: Yritys X:n ostovelkojen kiertoaika päivinä	43
Kuvio 10: Yritys X:n omavaraisuusaste prosentti.....	44
Kuvio 11: Yritys X:n net gearing.....	44
Kuvio 12: Yritys X:n suhteellinen velkaantuneisuus prosentteina	45
Kuvio 13: Yritys X:n liikevaihdon muutosprosentti suhteessa inflaatioon.....	46
Kuvio 14: Yritys X:n liikevaihto per henkilö	46

Taulukot

Taulukko 1: Kululajikohtaisen ja toimintokohtaisen tuloslaskelman erot	9
Taulukko 2: Yritys X:n sijoitetun pääoman tuottoaste ja keskimääräinen rahoituskuluprosentti	39

Liitteet

Liite 1 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma	57
Liite 2 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen taseen vastaavaa.....	58
Liite 3 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen taseen vastattavaa	59
Liite 4 Yritys X:n tuloslaskelman trendianalyysi.....	60
Liite 5 Yritys X:n taseen vastaavan trendianalyysi	61
Liite 6 Yritys X:n taseen vastattavan trendianalyysi.....	62
Liite 7 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2010	63
Liite 8 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2011	64
Liite 9 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2012	65
Liite 10 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2013.....	66
Liite 11 Yritys X:n tase 31.12.2010	67
Liite 12 Yritys X:n tase 31.12.2011	68
Liite 13 Yritys X:n tase 31.12.2012	69
Liite 14 Yritys X:n tase 31.12.2013	70

Liite 1 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
LIKEVAIHTO	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	0,43 %	0,45 %	0,43 %	0,58 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	100,43 %	100,45 %	100,43 %	100,58 %
Aine- ja tarvikekäyttö	3,82 %	3,30 %	2,25 %	2,36 %
Ulkopuoliset palvelut	91,80 %	92,53 %	93,64 %	93,41 %
Henkilöstökulut	3,04 %	2,84 %	2,54 %	2,94 %
Liiketoiminnan muut kulut	1,89 %	1,56 %	1,22 %	1,36 %
KÄYTTÖKATE	-0,13 %	0,23 %	0,78 %	0,51 %
Suunnitelman mukaiset poistot	0,13 %	0,09 %	0,06 %	0,10 %
LIIKETULOS	-0,26 %	0,14 %	0,72 %	0,41 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	0,03 %	0,04 %	0,03 %	0,04 %
Muut korko- ja rahoitus- tuotot	0,03 %	0,08 %	0,04 %	0,01 %
Korkokulut ja muut rahoitus- kulut	0,00 %	0,01 %	0,00 %	0,00 %
Välittömät verot	0,00 %	0,00 %	0,21 %	0,13 %
NETTOTULOS	-0,20 %	0,26 %	0,57 %	0,33 %
KOKONAISTULOS	-0,20 %	0,26 %	0,57 %	0,33 %
TILIKAUDEN TULOS	-0,20 %	0,26 %	0,57 %	0,33 %

Liite 2 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen taseen vastaavaa

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Muut aineettomat hyödykkeet	0,09 %	0,10 %	0,08 %	0,09 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,09 %	0,10 %	0,08 %	0,09 %
Maa- ja vesialueet	6,65 %	6,87 %	5,89 %	6,58 %
Rakennukset ja rakennelmat	2,68 %	2,56 %	2,04 %	2,12 %
Koneet ja kalusto	1,34 %	1,04 %	0,76 %	1,51 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10,68 %	10,47 %	8,69 %	10,20 %
Muut osakkeet ja osuudet	0,59 %	0,61 %	0,52 %	0,58 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	0,59 %	0,61 %	0,52 %	0,58 %
Leasingomaisuus	1,30 %	1,25 %	1,45 %	1,15 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Valmiit tuotteet	1,26 %	1,02 %	0,69 %	0,69 %
Vaihto-omaisuus yhteensä	1,26 %	1,02 %	0,69 %	0,69 %
Myyntisaamiset	43,86 %	47,71 %	62,29 %	56,58 %
Muut saamiset	1,33 %	1,60 %	0,94 %	1,01 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	45,20 %	49,31 %	63,24 %	57,58 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	40,89 %	37,24 %	25,33 %	29,70 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Liite 3 Yritys X:n prosenttilukumuotoinen taseen vastattavaa

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma	1,64 %	1,70 %	1,46 %	1,62 %
Muut rahastot	0,42 %	0,44 %	0,37 %	0,42 %
Kertyneet voittovarot	10,47 %	9,71 %	9,72 %	14,93 %
Tilikauden tulos	-1,06 %	1,62 %	3,66 %	2,14 %
Taseen oma pääoma yhteensä	11,47 %	13,46 %	15,21 %	19,11 %
Oikaistu oma pääoma yhteensä	11,47 %	13,46 %	15,21 %	19,11 %
VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	16,00 %	16,64 %	14,59 %	16,59 %
Muut pitkäaikaiset velat	0,47 %	0,21 %	0,00 %	0,00 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	16,46 %	16,85 %	14,59 %	16,59 %
Leasingvastuut	1,30 %	1,25 %	1,45 %	1,15 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	0,25 %	0,27 %	0,18 %	0,00 %
Saadut ennakot	0,13 %	0,47 %	0,69 %	1,31 %
Ostovelat	66,35 %	63,95 %	61,32 %	57,27 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	4,04 %	3,75 %	6,56 %	4,57 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	70,76 %	68,44 %	68,75 %	63,15 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	88,53 %	86,54 %	84,79 %	80,89 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Liite 4 Yritys X:n tuloslaskelman trendianalyysi

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
LIIKEVAIHTO	100 %	116 %	136 %	124 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100 %	122 %	139 %	168 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	100 %	116 %	136 %	124 %
Aine- ja tarvikekäyttö	100 %	100 %	80 %	76 %
Ulkopuoliset palvelut	100 %	117 %	139 %	126 %
Henkilöstökulut	100 %	108 %	113 %	120 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	95 %	88 %	89 %
KÄYTTÖKATE	100 %	-207 %	-832 %	-498 %
Suunnitelman mukaiset poistot	100 %	78 %	68 %	99 %
LIIKETULOS	100 %	-64 %	-380 %	-198 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	100 %	152 %	156 %	167 %
Muut korko- ja rahoi- tustuotot	100 %	318 %	185 %	39 %
Korkokulut ja muut ra- hoituskulut	100 %	236 %	144 %	45 %
Välittömät verot	0 %	100 %	21396 %	11560 %
NETTOTULOS	100 %	-147 %	-388 %	-203 %
KOKONAISTULOS	100 %	-147 %	-388 %	-203 %
TILIKAUDEN TULOS	100 %	-147 %	-388 %	-203 %

Liite 5 Yritys X:n taseen vastaavan trendianalyysi

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Muut aineettomat hyödykkeet	100 %	100 %	100 %	100 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %
Maa- ja vesialueet	100 %	100 %	100 %	100 %
Rakennukset ja rakennelmat	100 %	93 %	86 %	80 %
Koneet ja kalusto	100 %	75 %	64 %	114 %
Muut aineelliset hyödykkeet	100 %	75 %	56 %	42 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	100 %	95 %	92 %	97 %
Muut osakkeet ja osuudet	100 %	100 %	100 %	100 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	100 %	100 %	100 %	100 %
Leasingomaisuus	100 %	93 %	126 %	90 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Valmiit tuotteet	100 %	79 %	62 %	55 %
Vaihto-omaisuus yhteensä	100 %	79 %	62 %	55 %
Myyntisaamiset	100 %	105 %	160 %	130 %
Muut saamiset	100 %	116 %	80 %	76 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	100 %	106 %	158 %	129 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	100 %	88 %	70 %	73 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	100 %	97 %	113 %	101 %

Liite 6 Yritys X:n taseen vastattavan trendianalyysi

	1.1. - 31.12.2010	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2013
OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma	100 %	100 %	100 %	100 %
Ylikurssi- ja arvonnkorotusrahasot	100 %	100 %	100 %	100 %
Muut rahastot	100 %	100 %	100 %	100 %
Kertyneet voittovarat	100 %	90 %	105 %	144 %
Tilikauden tulos	100 %	-147 %	-388 %	-203 %
Taseen oma pääoma yhteensä	100 %	114 %	150 %	169 %
Oikaistu oma pääoma yhteensä	100 %	114 %	150 %	169 %
VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	100 %	101 %	103 %	105 %
Muut pitkäaikaiset velat	100 %	44 %	0 %	0 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	100 %	99 %	100 %	102 %
Leasingvastuut	100 %	93 %	126 %	90 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	100 %	106 %	84 %	0 %
Saadut ennakot	100 %	348 %	596 %	1018 %
Ostovelat	100 %	93 %	104 %	87 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	100 %	90 %	183 %	115 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	100 %	94 %	110 %	90 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	100 %	95 %	108 %	92 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100 %	97 %	113 %	101 %

Liite 7 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2010

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2010		01.01. - 31.12.2009	
1. LIIKEVAIHTO		17 229 886,56		15 639 388,19
4. Liiketoiminnan muut tuotot		73 368,43		76 345,16
5. Materiaalit ja palvelut				
a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
aa) Ostot tilikauden aikana	-658 106,11		-447 201,09	
ab) Varastojen muutos	-690,18		4 627,82	
	-15 816	-16 475	-14 497	-14 940
b) Ulkopuoliset palvelut	560,65	356,94	803,57	376,84
6. Henkilöstökulut				
a) Palkat ja palkkiot	-433 289,68		-427 900,45	
b) Henkilösivukulut				
ba) Eläkekulut	-73 891,52		-72 086,88	
bb) Muut henkilösivukulut	-17 388,51	-524 569,71	-16 408,41	-516 395,74
7. Poistot ja arvonalentumiset				
a) Suunnitelman mukaiset poistot		-22 196,81		-19 365,75
8. Liiketoiminnan muut kulut		-325 344,09		-308 411,84
9. LIIKETAPPIO		-44 212,56		-68 816,82
10. Rahoitustuotot ja -kulut				
c) Tuotot muista pysyvien vastaa- vien sijoituksista	4 752,00		-76,80	
d) Muut korko- ja rahoitustuotot	5 312,26		6 161,07	
g) Korkokulut ja muut rahoituskulut	-536,05	9 528,21	0,00	6 084,27
11. TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		-34 684,35		-62 732,55
13. TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA		-34 684,35		-62 732,55
15. Tuloverot		0,00		850,83
17. TILIKAUDEN TAPPIO		-34 684,35		-61 881,72

Liite 8 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2011

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2011		01.01. - 31.12.2010	
1. LIIKEVAIHTO		19 946 707,27		17 229 886,56
4. Liiketoiminnan muut tuotot		89 860,39		73 368,43
5. Materiaalit ja palvelut				
a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
aa) Ostot tilikauden aikana	-648		-658 106,11	
ab) Varastojen muutos	723,05		-690,18	
-18 457	-8 673,85			
b) Ulkopuoliset palvelut	-19 114	701,18	-15 816 560,65	-16 475
	304,28			356,94
6. Henkilöstökulut				
a) Palkat ja palkkiot	-466		-433 289,68	
b) Henkilösivukulut	914,80			
ba) Eläkekulut	-80 461,47		-73 891,52	
bb) Muut henkilösivukulut	-18 379,74	-565 756,01	-17 388,51	-524 569,71
7. Poistot ja arvonalentumiset				
a) Suunnitelman mukaiset poistot		-17 300,82		-22 196,81
8. Liiketoiminnan muut kulut		-310 438,56		-325 344,09
9. LIIKEVOITTO / -TAPPIO		28 371,09		-44 212,56
10. Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien vas-				
c) taa-				
vien sijoituksista				
Osinkotuotot	7 222,20		4 752,00	
d) Muut korko- ja rahoitustuotot	16 916,33		5 312,26	
Korkokulut ja muut rahoitus-				
g) kulut	-1 263,50	22 875,03	-536,05	9 528,21
11. VOITTO / TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		51 246,12		-34 684,35
13. VOITTO / TAPPIO ENNEN TILIN- PÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		51 246,12		-34 684,35
15. Tuloverot		-233,20		0,00
17. TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO		51 012,92		-34 684,35

Liite 9 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2012

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2012		01.01. - 31.12.2011	
1. LIIKEVAIHTO		23 444 867,57		19 946 707,27
4. Liiketoiminnan muut tuotot		101 789,54		89 860,39
5. Materiaalit ja palvelut				
a) Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
aa) Ostot tilikauden aikana	-520 913,08		-648 723,05	
ab) Varastojen muutos	-7 088,67		-8 673,85	
	-21 953	-22 481	-18 457	-19 114
b) Ulkopuoliset palvelut	<u>996,22</u>	<u>997,97</u>	<u>304,28</u>	<u>701,18</u>
6. Henkilöstökulut				
a) Palkat ja palkkiot	-490 032,59		-466 914,80	
b) Henkilösivukulut				
ba) Eläkekulut	-85 830,71		-80 461,47	
bb) Muut henkilösivukulut	<u>-19 373,03</u>	<u>-595 236,33</u>	<u>-18 379,74</u>	<u>-565 756,01</u>
7. Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset pois-				
a) tot		-15 143,62		-17 300,82
8. Liiketoiminnan muut kulut		<u>-286 324,72</u>		<u>-310 438,56</u>
9. LIIKEVOITTO		167 954,47		28 371,09
10. Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien vas-				
c) taa-				
vien sijoituksista				
Osinkotuotot	7 399,20		7 222,20	
d) Muut korko- ja rahoitustuotot	9 840,91		16 916,33	
Korkokulut ja muut rahoitus-				
g) kulut	<u>-771,76</u>	<u>16 468,35</u>	<u>-1 263,50</u>	<u>22 875,03</u>
11. VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		184 422,82		51 246,12
13. VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA		184 422,82		51 246,12
15. Tuloverot		<u>-49 895,72</u>		<u>-233,20</u>
17. TILIKAUDEN VOITTO		<u>134 527,10</u>		<u>51 012,92</u>

Liite 10 Yritys X:n tuloslaskelma 1.1.-31.12.2013

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2013		01.01. - 31.12.2012	
1. LIIKEVAIHTO		21 315		23 444
		356,85		867,57
4. Liiketoiminnan muut tuotot		123 561,22		101 789,54
5. Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja				
a) tavarat				
aa) Ostot tilikauden aikana	-499 809,95		-520 913,08	
ab) Varastojen muutos	-2 602,99		-7 088,67	
		-20 412		-22 481
b) Ulkopuoliset palvelut	-19 910 339,25	752,19	996,22	997,97
6. Henkilöstökulut				
a) Palkat ja palkkiot	-513 916,74		-490 032,59	
b) Henkilösivukulut				
ba) Eläkekulut	-92 906,56		-85 830,71	
bb) Muut henkilösivukulut	-20 332,46	-627 155,76	-19 373,03	-595 236,33
7. Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset				
a) poistot		-21 982,69		-15 143,62
8. Liiketoiminnan muut kulut		-289 288,74		-286 324,72
9. LIIKEVOITTO		87 738,69		167 954,47
10. Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien				
c) vastavien sijoituksista				
Osinkotuotot	7 930,20		7 399,20	
Muut korko- ja rahoitus-				
d) tuotot	2 095,65		9 840,91	
Korkokulut ja muut ra-				
g) hoituskulut	-242,49	9 783,36	-771,76	16 468,35
11. VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ		97 522,05		184 422,82
13. VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖS-SIIRTOJA JA VEROJA		97 522,05		184 422,82
15. Tuloverot		-26 957,22		-49 895,72
17. TILIKAUDEN VOITTO		<u>70 564,83</u>		<u>134 527,10</u>

Liite 11 Yritys X:n tase 31.12.2010

T A S E	31.12.2010		31.12.2009	
Vastaavaa				
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
4. Aineettomat oikeudet	3 076,16		3 076,16	
6. Muut pitkävaik. menot	<u>0,00</u>	3 076,16	<u>682,55</u>	3 758,71
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa-alueet	216 744,90		216 744,90	
2. Rakennukset ja rakennelmat	87 326,98		94 250,36	
3. Koneet ja kalusto	43 655,53		33 207,38	
4. Muut aineelliset hyödykkeet	<u>117,10</u>	347 844,51	<u>156,13</u>	344 358,77
III Sijoitukset				
5. Muut osakkeet ja osuudet		<u>19 213,30</u>		<u>21 443,38</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>370 133,97</u>		<u>369 560,86</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Vaihto-omaisuus				
3. Valmiit tuotteet/ tavarat		41 000,71		41 690,89
II Saamiset				
1. Myyntisaamiset	1 429 178,58		1 193 042,58	
5. Muut saamiset	0,89		0,00	
7. Siirtosaamiset	<u>43 426,62</u>	1 472 606,09	<u>33 808,67</u>	1 226 851,25
IV Rahat ja pankkisaamiset		<u>1 332 158,36</u>		<u>969 427,39</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>2 845 765,16</u>		<u>2 237 969,53</u>
Vastaavaa yhteensä		<u><u>3 215 899,13</u></u>		<u><u>2 607 530,39</u></u>
Vastattavaa				
A OMA PÄÄOMA				
I Osakepääoma		53 533,00		53 533,00
II Ylikurssirahasto		16,82		16,82
IV Muut rahastot				
4. Muut rahastot		13 760,60		13 760,60
V Edellisten tilikausien voitto	341 146,20		403 027,92	
VI Tilikauden tappio	<u>-34 684,35</u>	306 461,85	<u>-61 881,72</u>	341 146,20
Oma pääoma yhteensä		<u>373 772,27</u>		<u>408 456,62</u>
D VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
5. Saadut ennakot				
Liikennöintiyskikkövakuudet	521 256,74		530 626,74	
6. Ostovelat	<u>15 204,49</u>	536 461,23	<u>0,00</u>	530 626,74
Lyhytaikainen				
5. Saadut ennakot	4 241,94		4 241,94	
6. Ostovelat	2 169 880,53		1 556 455,67	
10. Muut velat	39 898,51		27 878,31	
11. Siirtovelat	<u>91 644,65</u>	2 305 665,63	<u>79 871,11</u>	1 668 447,03
Vieras pääoma yhteensä		<u>2 842 126,86</u>		<u>2 199 073,77</u>
Vastattavaa yhteensä		<u><u>3 215 899,13</u></u>		<u><u>2 607 530,39</u></u>

Liite 12 Yritys X:n tase 31.12.2011

T A S E	31.12.2011		31.12.2010	
Vastaavaa				
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
4. Aineettomat oikeudet		3 076,16		3 076,16
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa-alueet	216 744,90		216 744,90	
2. Rakennukset ja rakennelmat	80 969,33		87 326,98	
3. Koneet ja kalusto	32 741,64		43 655,53	
4. Muut aineelliset hyödykkeet	87,82	330 543,69	117,10	347 844,51
III Sijoitukset				
5. Muut osakkeet ja osuudet		19 213,30		19 213,30
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>352 833,15</u>		<u>370 133,97</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Vaihto-omaisuus				
3. Valmiit tuotteet/ tavarat		32 326,86		41 000,71
II Saamiset				
1. Myyntisaamiset	1 506 090,50		1 429 178,58	
5. Muut saamiset	25 189,35		14 906,76	
7. Siirtosaamiset	25 185,56	1 556 465,41	43 426,62	1 487 511,96
IV Rahat ja pankkisaamiset		1 175 604,45		1 317 252,49
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>2 764 396,72</u>		<u>2 845 765,16</u>
Vastaavaa yhteensä		<u>3 117 229,87</u>		<u>3 215 899,13</u>
Vastattavaa				
A OMA PÄÄOMA				
I Osakepääoma		53 533,00		53 533,00
II Ylikurssirahasto		16,82		16,82
IV Muut rahastot				
4. Muut rahastot		13 760,60		13 760,60
V Edellisten tilikausien voitto	306 461,85		341 146,20	
VI Tilikauden voitto / tappio	51 012,92	357 474,77	-34 684,35	306 461,85
Oma pääoma yhteensä		<u>424 785,19</u>		<u>373 772,27</u>
D VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
5. Saadut ennakot				
Liikennöintiyksikkövakuudet	525 256,74		521 256,74	
6. Ostovelat	6 708,41	531 965,15	15 204,49	536 461,23
Lyhytaikainen				
5. Saadut ennakot	14 772,34		4 241,94	
6. Ostovelat	2 027 235,66		2 169 880,53	
10. Muut velat	38 309,78		39 898,51	
11. Siirtovelat	80 161,75	2 160 479,53	91 644,65	2 305 665,63
Vieras pääoma yhteensä		<u>2 692 444,68</u>		<u>2 842 126,86</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>3 117 229,87</u>		<u>3 215 899,13</u>

Liite 13 Yritys X:n tase 31.12.2012

T A S E	31.12.2012		31.12.2011	
Vastaavaa				
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
4. Aineettomat oikeudet		3 076,16		3 076,16
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa-alueet	216 744,90		216 744,90	
2. Rakennukset ja rakennelmat	75 117,91		80 969,33	
3. Koneet ja kalusto	27 810,70		32 741,64	
4. Muut aineelliset hyödykkeet	65,86	319 739,37	87,82	330 543,69
III Sijoitukset				
5. Muut osakkeet ja osuudet		19 213,30		19 213,30
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>342 028,83</u>		<u>352 833,15</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Vaihto-omaisuus				
3. Valmiit tuotteet/ tavarat		25 238,19		32 326,86
II Saamiset				
1. Myyntisaamiset	2 291 124,54		1 506 090,50	
5. Muut saamiset	25 585,43		25 189,35	
7. Siirtosaamiset	9 120,11	2 325 830,08	25 185,56	1 556 465,41
IV Rahat ja pankkisaamiset		931 461,95		1 175 604,45
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>3 282 530,22</u>		<u>2 764 396,72</u>
Vastaavaa yhteensä		<u>3 624 559,05</u>		<u>3 117 229,87</u>
Vastattavaa				
A OMA PÄÄOMA				
I Osakepääoma		53 533,00		53 533,00
II Ylikurssirahasto		16,82		16,82
IV Muut rahastot				
4. Muut rahastot		13 760,60		13 760,60
V Edellisten tilikausien voitto	357 474,77		306 461,85	
VI Tilikauden voitto	134 527,10	492 001,87	51 012,92	357 474,77
Oma pääoma yhteensä		<u>559 312,29</u>		<u>424 785,19</u>
D VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
5. Saadut ennakot				
Liikennöintiyksikkövakuudet	536 560,79		525 256,74	
6. Ostovelat	0,00	536 560,79	6 708,41	531 965,15
Lyhytaikainen				
5. Saadut ennakot	25 301,94		14 772,34	
6. Ostovelat	2 262 256,29		2 027 235,66	
10. Muut velat	58 144,31		38 309,78	
11. Siirtovelat	182 983,43	2 528 685,97	80 161,75	2 160 479,53
Vieras pääoma yhteensä		<u>3 065 246,76</u>		<u>2 692 444,68</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>3 624 559,05</u>		<u>3 117 229,87</u>

Liite 14 Yritys X:n tase 31.12.2013

T A S E	31.12.2013		31.12.2012	
Vastaavaa				
A PYSYVÄT VASTAAVAT				
I Aineettomat hyödykkeet				
4. Aineettomat oikeudet		3 076,16		3 076,16
II Aineelliset hyödykkeet				
1. Maa-alueet	216 744,90		216 744,90	
2. Rakennukset ja rakennelmat	69 721,98		75 117,91	
3. Koneet ja kalusto	49 710,90		27 810,70	
4. Muut aineelliset hyödykkeet	49,40	336 227,18	65,86	319 739,37
III Sijoitukset				
5. Muut osakkeet ja osuudet		19 213,30		19 213,30
Pysyvät vastaavat yhteensä		<u>358 516,64</u>		<u>342 028,83</u>
B VAIHTUVAT VASTAAVAT				
I Vaihto-omaisuus				
3. Valmiit tuotteet/ tavarat		22 635,20		25 238,19
II Saamiset				
1. Myyntisaamiset	1 864 683,16		2 291 124,54	
5. Muut saamiset	25 975,19		25 585,43	
7. Siirtosaamiset	7 186,79	1 897 845,14	9 120,11	2 325 830,08
IV Rahat ja pankkisaamiset		978 906,08		931 461,95
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		<u>2 899 386,42</u>		<u>3 282 530,22</u>
Vastaavaa yhteensä		<u>3 257 903,06</u>		<u>3 624 559,05</u>
Vastattavaa				
A OMA PÄÄOMA				
I Osakepääoma		53 533,00		53 533,00
II Ylikurssirahasto		16,82		16,82
IV Muut rahastot				
4. Muut rahastot		13 760,60		13 760,60
V Edellisten tilikausien voitto	492 001,87		357 474,77	
VI Tilikauden voitto	70 564,83	562 566,70	134 527,10	492 001,87
Oma pääoma yhteensä		<u>629 877,12</u>		<u>559 312,29</u>
D VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
5. Saadut ennakot				
Liikennöintiyksikkövakuudet		546 724,35		536 560,79
Lyhytaikainen				
5. Saadut ennakot	43 181,07		25 301,94	
6. Ostovelat	1 887 474,17		2 262 256,29	
10. Muut velat	46 340,36		58 144,31	
11. Siirtovelat	104 305,99	2 081 301,59	182 983,43	2 528 685,97
Vieras pääoma yhteensä		<u>2 628 025,94</u>		<u>3 065 246,76</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>3 257 903,06</u>		<u>3 624 559,05</u>